

การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

พฤษภาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ
ของ
กฤตธี ตรงสิทธิรักษ์

26 ส.ค. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2546

1

๒๕๔๖

กฤตินี ตรงสิทธิ์รักษ์. (2546). การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.สมสุข ชีระพิจิตร, รศ.ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ด้านวิธีการเรียน ด้านการใช้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิสำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 288 คน ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจจ์และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ และปัญหาการปรับตัวของนิสิต จำนวน 58 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า ที-เทสต์ และค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และด้านการใช้บริการของหอสมุด อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอารมณ์ ด้านวิธีการเรียน และด้านหลักสูตรและการสอน นิสิตมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และด้านอาคารสถานที่ที่นิสิตมีปัญหาอยู่ในระดับมาก
2. นิสิตเพศชายมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกับนิสิตเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีปัญหาการปรับตัวด้านวิธีการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ แตกต่างกับนิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีภูมิสำเนาต่างกัน และมีผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีปัญหาการปรับตัวไม่แตกต่างกัน
5. นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม และนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมและนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Adjustment Problems of First-Year Students at Srinakharinwirot University

AN ABSTRACT

BY

KRITTINEE TRONGSITTHIRAK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Higher Education
At Srinakharinwirot University

May 2003

Krittinee Trongsitthirak. (2003). *Adjustment Problems of First-Year Students at Srinakharinwirot University*. Master Thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr.Somsuke Terapigitra, Assoc.Prof.Dr.Vinai Veeravatnanond.

This study was aimed at studying and comparing adjustment problems of first-year students at Srinakharinwirot University in over all aspect and each aspects : emotion, friends relation, teachers relation, learning method, library services requirement, curriculum and teaching, and building, classified by gender, fields of study groups, grade point average, experience in students activities, birth place and parents' occupation. The sample consisted of 288 students. The instrument used for collecting data was a five-point rating scale questionnaire with 58 items, contained the reliability at 0.91. The data were statistically analyzed by mean, standard deviation, t-test and one way analysis of variance.

The results of study revealed that :

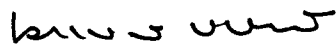
1. First-year students at Srinakharinwirot University rated the perceptions on their adjustment problems in over all aspects and the aspects of friends relation, teachers relation and library services requirement at low level, while rated adjustment problems in emotion, learning method and curriculum and teaching at moderate level, but the building aspect at high level.
2. There were significant difference between the perceptions of male and female first-year students' adjustment problems.
3. There were significant difference between the perceptions of Science and Technology, and Social Sciences major groups of students.
4. There were no significant difference between the perceptions of the students with difference grade point average, birth place and parents' occupation.
5. There were no significant difference between students who have had difference experience in students activities in over all aspect, but there was statistically significant difference at the .05 level in friends relation.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

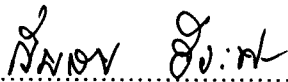
ของ
นางสาวกฤตินี ตรงสิทธิรักษ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

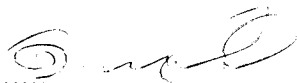

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ ๖ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

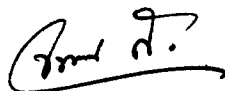
.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.สมสุข ธีระพิจิตร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สุกกุล)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้จาก อาจารย์ ดร.สมสุข วีระพิจิตร ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่อบรมสั่งสอน ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย วีระพัฒนานนท์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยเสมอมา อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมวรพงษ์ กรรมการเพิ่มเติมและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัย ที่ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยทางการศึกษา อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ สกุลคุณ กรรมการเพิ่มเติมและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ที่กรุณาแนะนำและให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ที่คอยให้ความเมตตากรุณา ความห่วงใย และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาการอุดมศึกษา และขอขอบคุณนิสิตสาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่มอบความเมตตากรุณาและให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณนิสิตปริญญาดุษฎี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รวมถึงเพื่อนๆ พี่ๆ ของผู้วิจัยทุกท่านที่ให้คำปรึกษาแนะนำและเป็นกำลังใจในทุกๆ เรื่องให้แก่ผู้วิจัยจนพบความสำเร็จในวันนี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยและทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ซาบซึ้งในความรัก น้ำใจ กำลังใจ ของญาติพี่น้องทุกคน และซาบซึ้งในพระคุณอย่างที่สุดสำหรับความรัก ความห่วงใย ความเสียสละของบิดามารดา ที่ได้ให้กำเนิด เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ส่งเสริมให้เห็นถึงคุณค่าของการศึกษา พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและมอบโอกาสอันดีนี้ให้แก่ผู้วิจัย ได้พัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และศักยภาพแห่งตนในระดับที่สูงขึ้นและเป็นพลังใจอันสูงสุดสำหรับผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมุติฐานของการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
สภาพทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา.....	7
การปรับตัวของนิสิตนักศึกษา.....	14
สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษา.....	27
สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาด้านสังคม.....	27
สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาด้านการเรียนการสอน.....	28
สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาด้านส่วนตัว.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	61
วิธีดำเนินการวิจัย	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สรุปผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผล	63
ข้อเสนอแนะ.....	69
 บรรณานุกรม.....	 71
 ภาคผนวก.....	 81
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 93

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะวิชา.....	42
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา.....	47
3	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการปรับตัวของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นรายข้อ.....	48
4	เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ.....	52
5	เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	53
6	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการปรับตัวของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน.....	54
7	เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	55
8	เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต.....	56
9	เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามภูมิลำเนา.....	57
10	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการปรับตัวของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามอาชีพ ของผู้ปกครอง.....	58
11	เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง.....	60

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้เรียนกับการเลือกใช้วิธีสอน.....	10
---	--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาระดับสูง มีหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต หรือการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แต่ในทางปฏิบัติบทบาทการผลิตบัณฑิตมีบทบาทชัดเจนและเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2538:4) การผลิตบัณฑิตหรือการสอน คือ การถ่ายทอดให้นิสิต นักศึกษามีความรู้ความสามารถ สำเร็จการศึกษามากกว่าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคนที่มีคุณค่า ช่วยพัฒนาสังคม ซึ่งผู้ที่เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา คือ นักเรียนที่สำเร็จ การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอันเป็นการศึกษาระดับสุดท้ายที่อยู่ในความควบคุม เป็น การศึกษาระดับที่ต้องประณีตที่สุดในการดำเนินการ เพราะในชีวิตการศึกษาของคน การศึกษา ระดับนี้เป็นช่วงเวลาสุดท้ายที่เด็กอยู่ในความดูแลของครู หลังจากนั้นเขาจะต้องออกไปประกอบ อาชีพหรือไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเปลี่ยนระบบการควบคุมดูแล หรือต้องดูแลตนเอง และเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว รวมถึงเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน โดยทั่วไป กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดในห้องเรียน ครูเป็นผู้วางแผนล่วงหน้า กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้เนื้อหาและกิจกรรมที่ครูถ่ายทอดให้ โดยมุ่งให้นักเรียนสามารถจำ เข้าใจ และนำเนื้อหาที่เรียนไปใช้ ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนมอบและถ่ายทอดให้ (รุ่งทิวา จักรกร. 2526:3,124,163) หรืออาจกล่าวได้ว่า ครูเป็นศูนย์กลาง ลักษณะการศึกษาในระดับ อุดมศึกษานี้มีความแตกต่างจากระดับมัธยมศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิด ความเครียด เนื่องจากนิสิตนักศึกษายังไม่มีวุฒิภาวะ นอกจากนั้นนิสิตนักศึกษาต้องปรับตัว ให้เข้ากับสังคมใหม่และการเรียนวิธีใหม่ จากวิธีการเรียนที่มีครูดูแลอย่างใกล้ชิด มาสู่การที่นิสิต นักศึกษาต้องรับผิดชอบในการเรียนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ อาทิ การลงทะเบียนเรียน การเลือก วิชาเรียน การสร้างสัมพันธภาพกับอาจารย์ การคบเพื่อน นอกจากนั้นนิสิตนักศึกษาต้อง พึ่งพาตนเองมากขึ้น และต้องเรียนรู้ในเรื่องการแบ่งเวลาในการเรียน การเกิดความรู้สึกเหงา ซึมเศร้า หรือมีความขัดแย้งในใจเกี่ยวกับมาตรฐานและค่านิยมในมหาวิทยาลัย ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยความพยายามในการปรับตัว เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หากนิสิตนักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับกิจกรรมต่างๆ ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ได้ ก็เป็นที่เชื่อได้ว่า นิสิตนักศึกษาจะไม่มีปัญหาในเรื่องสุขภาพจิต ในทางกลับกันหากนิสิต นักศึกษาปรับตัวไม่ได้ อาจจะทำให้เกิดความหดหู่ ท้อแท้ หมดหวัง เบื่อหน่าย วิตกกังวล อันจะ ส่งผลต่อการศึกษาของนิสิตนักศึกษาคนนั้น เช่น สอบตก ออกกลางคัน ประกอบกับลักษณะ การเรียนการสอนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็น การสอนแบบบรรยาย โดยอาจารย์เตรียมการศึกษา ค้นคว้า เรื่องราวต่างๆมาแล้ว และนิสิต นักศึกษามารับผลของการศึกษาค้นคว้านั้น (สุพิน บุญชูวงศ์.2538:54) นอกจากนั้นนิสิต

นักศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับการจดคำบรรยายไม่ทัน หรือไม่ทราบว่าจะจดคำบรรยายอย่างไร ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระที่อาจารย์สอน

ลักษณะการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงจากระดับมัธยมศึกษาอีกประการหนึ่ง คือ การเลือกวิชาเรียน โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งส่วนมากจะไม่คุ้นเคยกับลักษณะวิธีการเรียนในระดับอุดมศึกษา จึงอาจเกิดความสับสน ท้อแท้ต่อการเรียน ดังนั้น การปรับตัวให้เข้ากับลักษณะการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาซึ่งมีความแตกต่างจากการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา โดยนิสิตนักศึกษามีความพยายามตั้งใจศึกษาและพยายามปรับตัว จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สาเหตุอีกประการหนึ่งของปัญหา คือ วัยของนิสิตนักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น อันเป็นช่วงอายุที่นิสิตนักศึกษาจะมีความเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การที่เด็กวัยรุ่นต้องอาศัยการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมและเพื่อความสำเร็จของชีวิต ทำให้บางคนมีปัญหาด้านการปรับตัว ซึ่งปรากฏออกมาหลายลักษณะแตกต่างกันไป (จรรยาพร กาญจนโชติ.2536:2)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียน เช่น อากาศร้อน มีเสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน เพื่อนชวนคุยขณะที่เรียน มลพิษจากภายนอกห้องเรียน เหล่านี้เป็นปัญหาอีกส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้นิสิตนักศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียนเท่าที่ควร ดังนั้น การปรับตัวจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน เนื่องจากการปรับตัวเป็นความพยายามที่บุคคลปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข (ราตรี พงษ์สุวรรณ.2540:10)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อออกไปทำงานรับใช้สังคมและประเทศชาติ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลักโดยครบถ้วน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังมีความพยายามที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาถึงพร้อมซึ่งความรู้ความสามารถ ความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมทั้งการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยตามแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสม แต่จากการสัมภาษณ์ นายกรินทร์ เทพปฏิพัทธ์ (สัมภาษณ์.2543) นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 สรุปได้ว่า การเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิสิตกับอาจารย์ไม่มีความใกล้ชิดกัน และในวิชาที่เรียนร่วมกันหลายคณะ หากนิสิตถามข้อสงสัยในชั้นเรียนจะถูกนิสิตคนอื่นมองด้วยสายตาแปลกๆ ทำให้นิสิตไม่กล้าถาม น.ส.คาโรไลน์ ศิวาลัย(สัมภาษณ์.2543) นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ในบางวิชาอาจารย์ไม่เปิดโอกาสให้นิสิตได้มีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่อาจจะให้ประสิทธิภาพสูงกว่า นิสิตจึงต้องศึกษาด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังประสบปัญหาจำนวนนิสิตที่มีมาก ส่งผลให้นิสิตจะต้องใช้เวลาในการเดินทางไปห้องเรียน เนื่องจากจำนวนลิฟท์ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ นายภัณฑิพงษ์ สุภารัตนสิทธิ์

(สัมภาษณ์.2543) นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 คณะสังคมศาสตร์ ให้ความเห็นว่า การเรียนที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิสิตต้องมีความกระตือรือร้น สนใจ เอาใจใส่ต่อการเรียน ติดตามข่าวสารของมหาวิทยาลัยด้วยตนเองจึงจะประสบผลสำเร็จในการเรียน และในทางกลับกันหากนิสิตไม่มีความสนใจ ไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการเรียน จากการสัมภาษณ์ น.ส.เยาวนิตย์ สุนทรเวช และ น.ส.วิสิณี คณาวิวัฒน์ (สัมภาษณ์.2543) นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 คณะพลศึกษา ให้ความเห็นเช่นเดียวกันว่า ปัญหาที่ประสบมากที่สุด คือ จดคำบรรยาย ไม่ทัน มีเสียงคุยรบกวนขณะที่เรียน สอดคล้องกับที่ น.ส.ปฎิมาภรณ์ สายยศ (สัมภาษณ์.2543) นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 คณะสังคมศาสตร์ ให้ความเห็นว่า การจดคำบรรยายไม่ทัน มีเสียงคุยรบกวนขณะที่เรียนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้นิสิตไม่สนใจมาเรียน หรือหากมาเรียนก็จะกลับบ้านทันทีที่ไม่มีเรียน หรือในบางรายอาจมีผลทำให้เกิดความเบื่อหน่ายการเรียน และลาออกกลางคัน

จากเหตุผลและปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิตมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการปรับตัวด้านการเรียนให้กับนิสิตได้อย่างเหมาะสม เป็นข้อพิจารณาในการปรับปรุงการศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับนิสิต เข้าใจนิสิตได้ถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิสำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะทำให้ทราบปัญหาการปรับตัวของนิสิต เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยที่จะพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นิสิตสามารถปรับตัวได้
2. เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาในการที่จะนำข้อมูลไปพิจารณาให้คำปรึกษานิสิต เพื่อแก้ไขปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นประโยชน์ต่อนิสิตในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข การเรียนของตนเอง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2545 จากคณะทันตแพทยศาสตร์ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 1,958 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 เพศ

2.1.1.1 ชาย

2.1.1.2 หญิง

2.1.2 กลุ่มสาขาวิชา แบ่งเป็น 2 กลุ่มสาขาวิชา คือ

2.1.2.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.1.2.2 กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

2.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2.1.3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง

2.1.3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.1.4 การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.4.1 ไม่เข้าร่วมกิจกรรม

2.1.4.2 เข้าร่วมกิจกรรม

2.1.5 ภูมิสำเนา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.5.1 ในชุมชนเมือง

2.1.5.2 นอกชุมชนเมือง

2.1.6 อาชีพของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 7 อาชีพ คือ

2.1.6.1 รับราชการ

2.1.6.2 ลูกจ้าง

2.1.6.3 ค้าขาย

2.1.6.4 เกษตรกรรม

2.1.6.5 ธุรกิจส่วนตัว

2.1.6.6 พนักงานรัฐวิสาหกิจ

2.1.6.7 อื่นๆ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.ปัญหาการปรับตัว หมายถึง อุปสรรคหรือสภาพการณ์ต่างๆ ที่ขัดขวางให้นิสิตไม่สามารถปรับสภาพที่เกิดขึ้นกับตนเองให้เหมาะสมกับภาวะที่นิสิตประสบอยู่ ทำให้เกิดความวิตกกังวล ความขัดแย้งด้านอารมณ์และจิตใจ จำแนกเป็น 7 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านอารมณ์ หมายถึง การที่นิสิตไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่มีความเชื่อมั่น และไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

1.2 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน หมายถึง การที่นิสิตไม่สามารถอยู่ร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยกันอย่างมีความสุข

1.3 ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ หมายถึง การที่นิสิตไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือมีปฏิสัมพันธ์ใดๆกับอาจารย์อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความทุกข์ใจ วิตกกังวล

1.4 ด้านวิธีการเรียน หมายถึง การที่นิสิตไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน เนื่องจากไม่สามารถปรับสภาพที่ตนประสบให้เกิดความเหมาะสม

1.5 ด้านการใช้บริการของหอสมุด หมายถึง การที่นิสิตขาดความรู้ในการค้นคว้าหาความรู้ หรือการไม่ได้รับความสะดวกจากการใช้บริการของหอสมุด

1.6 ด้านหลักสูตรและการสอน หมายถึง การที่นิสิตเกิดความสับสน ลำบากใจ หรือไม่มีความถนัดในการเรียนตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน

1.7 ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การที่นิสิตไม่ได้รับความสะดวกสบายจากอาคารสถานที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเรียน หรือการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัย

2.กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง กลุ่มสาขาวิชาที่นิสิตสังกัด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ กับกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย คณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์

3.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนที่นิสิตได้รับจากการศึกษา โดยถือคะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตขณะที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50 เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50 – 2.99 เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

4.การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดภายในมหาวิทยาลัย จำแนกเป็นประเภทได้ดังนี้

4.1 ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ การที่นิสิตไม่เข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ที่นอกเหนือจากการเรียน

4.2 เข้าร่วมกิจกรรม คือ การที่นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ที่นอกเหนือจากการเรียน ซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัย คณะ สโมสร หรือชมรม ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5.ภูมิสำเนา หมายถึง ถิ่นที่อยู่อาศัยของนิสิต แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ในชุมชนเมือง คือ นิสิตที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือในเขตเทศบาล ที่ความเจริญก้าวหน้าเข้าถึง และนอกชุมชนเมือง คือ นิสิตที่อาศัยอยู่ต่างจังหวัดหรือนอกเขตเทศบาล ที่ความเจริญก้าวหน้ายังเข้าไปไม่ถึง

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นิสิตชายและหญิงมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกัน
2. นิสิตต่างกลุ่มสาขาวิชากันมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกัน
3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกัน
4. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมนิสิตและไม่เข้าร่วมกิจกรรมนิสิตมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกัน
5. นิสิตที่มีภูมิสำเนาต่างกันมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกัน
6. นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี
ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสาระตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา
 - 1.1 รูปแบบการสอนและวิธีการสอน
 - 1.2 บุคลิกลักษณะของนิสิตนักศึกษา
 - 1.3 ความสัมพันธ์ทางสังคมของนิสิตนักศึกษา
2. การปรับตัวของนิสิตนักศึกษา
 - 2.1 ความจำเป็นของการปรับตัว
 - 2.2 อิทธิพลของการปรับตัว
 - 2.3 ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดี
 - 2.4 ลักษณะของบุคคลที่มีปัญหาการปรับตัว
 - 2.5 การปรับตัวด้านการเรียน
 - 2.6 การปรับตัวด้านผู้สอน
 - 2.7 การปรับตัวด้านเพื่อน
 - 2.8 การปรับตัวด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
3. สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษา
 - 3.1 สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาด้านสังคม
 - 3.2 สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาด้านการเรียนการสอน
 - 3.3 สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาด้านส่วนตัว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา

เมื่อนิสิตนักศึกษาเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจะพบกับสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่แตกต่างจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ทั้งในด้าน สถานที่ อาคารเรียน หลักสูตร การเรียนการสอน วิธีการเรียน การวัดผลการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ก่อให้เกิดความเครียด โดยเฉพาะในปีแรก เพราะนิสิตนักศึกษาบางคนต้องจากบ้านและยังมีวุฒิภาวะที่ไม่สมบูรณ์ นิสิตนักศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนและสังคมในหลาย ๆ ด้าน เช่น จากการเรียนที่มีอาจารย์ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง มาสู่การเรียนที่มีผู้เรียนหรือนิสิตนักศึกษาเป็นศูนย์กลางมากยิ่งขึ้น ต้องเรียนรู้เรื่องการแบ่งเวลา การวางแผนการเรียน การสร้างสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์ การเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา บางครั้งอาจจะรู้สึกเหงาและซึมเศร้า หรือมีข้อขัดแย้งในใจเกี่ยวกับมาตรฐานและค่านิยมในมหาวิทยาลัย และปัญหา

อื่น ๆ ซึ่งล้วนส่งผลให้เกิดปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาทั้งสิ้น (ราตรีพงษ์สุวรรณ, 2540:3)

สภาพทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษาอันจะส่งผลถึงการปรับตัวและพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา สอดคล้องกับที่ กิตติศักดิ์ เชื้ออาษา (2543:209-228) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ตามการรับรู้ของนักศึกษา พบว่า ความเหมาะสมของแสงสว่างภายในห้องเรียนของสาขาวิทยบริการ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดแพร่ และจังหวัดอำนาจเจริญ มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนสาขาวิทยบริการจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดนครพนม มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง การอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน เข้าใจง่าย การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามแสดงความคิดเห็นความเป็นกันเองกับนักศึกษา การยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาทุกสาขาวิทยบริการ มีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นสาขาวิทยบริการจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง การได้มีเพื่อนใหม่ของนักศึกษาทุกสาขาวิทยบริการมีความเหมาะสมกันในระดับปานกลาง ยกเว้นสาขาวิทยบริการจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับที่อัจฉรา ภาณุรัตน์ (2529:1) ได้สำรวจความรู้สึกและทัศนคติในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยครูนครราชสีมาและวิทยาลัยครูสุรินทร์ จากนักศึกษา 70 คน และอาจารย์ 20 คน พบว่า นักศึกษาแต่ละคนชอบที่จะเรียนด้วยวิธีการสอนที่แตกต่างกัน เป็นต้นว่า แบบอภิปราย แบบศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกปฏิบัติจริง เป็นต้น

พฤติกรรมของนิสิตนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตนักศึกษา เนื้อหาวิชา หลักสูตร บรรยากาศในห้องเรียน และกิจกรรมประกอบเนื้อหาวิชา สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นั้นล้วนมีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้และการปรับตัวของนิสิตนักศึกษาโดยตรง เนื่องจากการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมีรูปแบบต่าง ๆ นอกเหนือจากการป้อนความรู้ให้นิสิตนักศึกษาจดจำจากตำรา นิสิตนักศึกษาอาจจะได้เลือกสัมผัสกับแนวคิด ค่านิยม และแบบแผนพฤติกรรมหลากหลาย มีโอกาสทดสอบ ประเมินค่าตลอดจนตัดสินใจด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักค้นคว้า สามารถใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกต ซักถาม จดจำ สืบค้น ปฏิบัติจริง และจากการอ่าน การเรียนระดับนี้จึงยากกว่าระดับมัธยมศึกษา ที่นักเรียนมีโอกาสใกล้ชิดอาจารย์มากกว่า ดังนั้น นิสิตนักศึกษาจึงต้องรู้จักขวนขวายฝึกตนเอง สร้างวินัยในตนเอง และเนื่องจากการจัดเวลาการเรียนในมหาวิทยาลัยค่อนข้างอิสระ จึงเป็นเหตุให้นิสิตนักศึกษาไม่รู้จักบังคับใจตนเอง มีการขาดเรียน จดคำบรรยายไม่เป็น เป็นต้น และเมื่อผลการเรียนไม่เป็นที่พึงพอใจก็ยิ่งเกิดความท้อถอยมากยิ่งขึ้น เกิดความเบื่อหน่าย ขาดกำลังใจและแรงจูงใจที่ทำให้อยากเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีผลต่อสภาพจิตใจของนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างมาก ถ้านิสิตนักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับบรรยากาศการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีย่อมเกิดความสบายใจ รู้สึกอบอุ่นทางอารมณ์ ไม่มีความวิตกกังวล ก่อให้เป็นผลดีด้านการเรียน

(ศุภวดี บุญญวงศ์.2539:12-14) เนื่องจากการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดในตัวนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง เปลี่ยนประสบการณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง หากการเรียนรู้ไม่เกิดขึ้นจากตัวของนิสิตนักศึกษาเองแล้ว การเรียนรู้นั้นจะไม่ใชการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ดังนั้น อาจารย์จึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ จัดสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เป็นสำคัญ บรรยากาศของการเรียนรู้จึงเป็นบรรยากาศที่นิสิตนักศึกษามีอิสระ มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีเป้าหมายและความตั้งใจในการเรียนที่ชัดเจน

การที่นิสิตนักศึกษาจะเรียนรู้ด้วยตนเองได้นั้น ตามหลักของการศึกษาไม่ได้หมายความว่านิสิตนักศึกษาเป็นอิสระจากทุกสิ่งทุกอย่าง แต่หมายถึงนิสิตนักศึกษาควรได้รับคำแนะนำ คำชี้แนะ กระตุ้นเตือนให้เห็นความสำคัญ คุณค่า และความหมาย ของสิ่งที่จะเรียน เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษามีความสนใจมากขึ้น การร่วมมือลักษณะนี้ควรทำเป็นกลุ่ม โดยมีอาจารย์เป็นสมาชิกของกลุ่มทำหน้าที่สังเกต แนะนำ ให้นิสิตนักศึกษาดำเนินกิจกรรมไปในทิศทางที่เหมาะสม

รูปแบบการสอนและวิธีการสอน

การสอนในระดับอุดมศึกษามีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบก็มีเทคนิคและวิธีการแตกต่างกันออกไป อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาบางท่านอาจจะยึดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือวิธีการใดวิธีการหนึ่งเฉพาะของตนเอง และอาจจะใช้วิธีการนั้นตลอดไป เพราะเชื่อว่ารูปแบบที่ใช้ั้นดีที่สุด หรือไม่มีเวลาศึกษาวิธีอื่น หรือไม่สนใจรูปแบบอื่นเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามอาจารย์แต่ละคนย่อมมีที่มาของรูปแบบการสอนและเหตุผลอันเกิดจากแหล่งที่มาหลายประการ ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์.ม.ป.ป.; อ้างอิงจาก สำเร็จ บุญเรืองรัตน์.25316-7) กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นวิธีการที่อาจารย์ท่านนั้นเคยเรียน และเชื่อว่า วิธีการที่เคยเรียนนั้นใช้ได้ดี

เพราะตนเองก็เรียนด้วยวิธีดังกล่าวมาก่อน

2. พื้นฐานทางสังคมของอาจารย์ อาจารย์ที่คุ้นเคยกับสภาพชีวิตในเมืองหลวงย่อมกำหนดกิจกรรมในเชิงของการแข่งขัน ต่อสู้ นอกจากนั้น ฐานะของอาจารย์ก็มีส่วนกำหนดกิจกรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

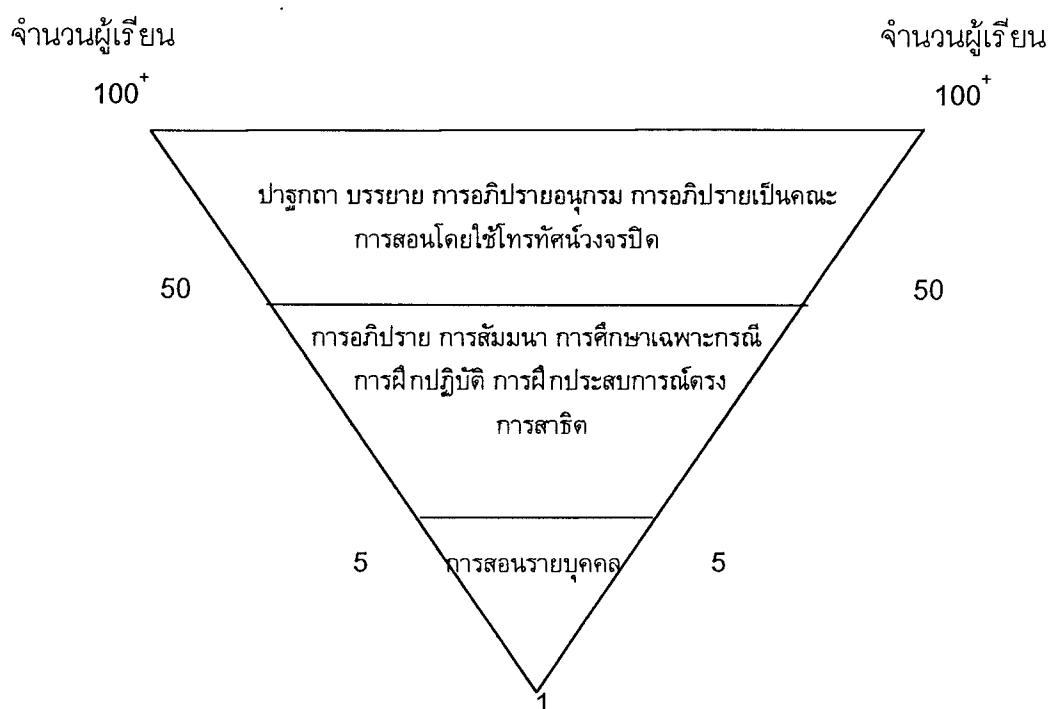
3. ความนิยมในนักปรัชญา หากอาจารย์นิยมโสกราตีสย่อมเน้นการซักถาม อาจารย์ที่นิยมเปาโล แฟร์ ย่อมเน้นการถกเถียง อภิปราย เป็นต้น

4. ความถนัดและความต้องการของอาจารย์ อาจารย์บางท่านพูดเก่งย่อมจะใช้วิธีการบรรยาย บางท่านพูดน้อยก็หาวิธีการเลี้ยง โดยให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมอื่นๆ บางท่านชอบความเป็นใหญ่ก็มักแสดงออกในลักษณะข่มขู่ เป็นต้น

5. ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์การศึกษา แนวคิด วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆ ทางการศึกษา เป็นตัวกำหนดรูปแบบการศึกษาได้เช่นกัน อาจารย์ที่สนใจความก้าวหน้าใหม่ๆ ย่อมปรับปรุงรูปแบบการสอนของตนเองอยู่ตลอดเวลา

6. สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและสังคม โดยเฉพาะอิทธิพลของสังคมภายนอกหรือภายใน เช่น ผู้บริหาร นิสิตนักศึกษา เรียกร้องให้กำหนดรูปแบบขึ้นมาใหม่ จึงทำให้รูปแบบการสอนเปลี่ยนไป

นอกจากเรื่องรูปแบบวิธีการสอนดังกล่าว จำนวนของนิสิตนักศึกษาเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน การเลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับจำนวนนิสิตนักศึกษา แสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา.2530:64-68)

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้เรียนกับการเลือกใช้วิธีสอน

ภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นว่า หากเป็นชั้นเรียนขนาดเล็ก ผู้สอนอาจจะเลือกใช้วิธีสอนเป็นรายบุคคล แต่หากเป็นชั้นเรียนขนาดปานกลาง มีผู้เรียนประมาณ 5 – 50 คน ผู้สอนอาจเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน เช่น ใช้วิธีสอนแบบอภิปราย การสัมมนา การศึกษาเฉพาะกรณี ฯลฯ และหากเป็นชั้นเรียนขนาดใหญ่มาก ผู้สอนอาจเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ เช่น วิธีสอนแบบบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะ หรือการสอนโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด เป็นต้น ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนชั้นเรียนขนาดใหญ่ โดยใช้วิธีการสอนแบบปาฐกถาหรือแบบบรรยาย ยังคงมีความจำเป็นอยู่ โดยเฉพาะการสอนในมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะจำกัดรับ ย่อมมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่ จำนวนอาจารย์ และเอกสารสำหรับการค้นคว้า ดังนั้น การจัดห้องสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ จึงต้องจัดให้นิสิต

นักศึกษาเรียนพร้อมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องพัฒนาให้นิสิตนักศึกษารู้จักการทำงานร่วมกัน รู้จักการสื่อสารและการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องจัดประสบการณ์ให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาในกลุ่มย่อย และเพื่อพัฒนาความสามารถความเจริญในแต่ละบุคคล และควรให้โอกาสนิสิตนักศึกษาศึกษาเป็นรายบุคคลด้วย

เนื่องจากนิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงระหว่างวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่ มีอารมณ์ผันแปร ต้องการคำแนะนำเพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้อง ในด้านการเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจบทเรียนที่แปลกใหม่ สนใจความคิดที่มีอุดมการณ์ สนใจเรื่องที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปช่วยสังคมได้ นิสิตนักศึกษา มาจากทุกสารทิศ โดยมีสภาพแวดล้อม ทัศนคติ วิถีชีวิต และลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะพื้นฐานทางวิชาการที่ได้รับมาจากโรงเรียนต่างๆ ก็มีความแตกต่างกัน ในด้านสติปัญญาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในสายสังคมศาสตร์

บุคลิกลักษณะของนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาเป็นบุคคลที่มักจะมีอารมณ์อ่อนไหว ขณะเดียวกันก็มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้างเพ้อฝัน และพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่ตนเชื่อถือ ในทางจิตวิทยา วัยนี้เป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง วิธีการเรียนของนักศึกษาจึงเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ซึ่งเกิดจากการที่นักศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ นักศึกษาจะเลือกวิธีการเรียนของตนเอง จะเป็นผู้รู้ถึงวิธีการเรียนที่ตนชอบได้ดีกว่าอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาจะเลือกวิธีการเรียนของตนหลายแบบ มากน้อยต่างกันตามแต่ละสถานการณ์การเรียน (อัจฉราภาณรัตน์.2529:2;อ้างอิงจาก Davidman.1981:641)

ความสัมพันธ์ทางสังคมของนิสิตนักศึกษา

โดยทั่วไป นิสิตนักศึกษาจะพึงพอใจกับโอกาสที่จะได้พบและพูดคุยกับอาจารย์นอกห้องเรียน เพราะเป็นช่วงเวลาที่ตนอิสระไม่รบกวนเวลาเพื่อน และได้ถามปัญหาที่ตนเองไม่เข้าใจ และไม่อายเพื่อน นอกจากนี้ยังซักถามได้หลายครั้งตามความต้องการ ขณะเดียวกันก็จะซักถามเรื่องต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนด้วย แต่ตามความเป็นจริงที่ปรากฏนั้น นิสิตนักศึกษาจะมีโอกาสได้พบปะพูดคุยกับอาจารย์น้อย โดยเฉพาะในสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกว้างขวางด้วยแล้ว โอกาสที่จะพบนอกเวลาเรียนเกือบจะหาไม่ได้เลย เพราะส่วนใหญ่อาจารย์จะใช้เวลาในห้องเรียนไปในเรื่องของการวิจัย การเขียนตำรา บทความ หรือการบริหาร นอกจากการใช้เวลาที่สัมพันธ์โดยตรงกับอาจารย์แล้ว การใช้เวลากับกลุ่มเพื่อนก็เป็นเรื่องที่สำคัญ และเวลาส่วนใหญ่ของนิสิตนักศึกษาจะอยู่กับกลุ่มเพื่อน ดังนั้น เมื่ออาจารย์ไม่มีเวลาให้มากเพียงพอและนิสิตนักศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่สถาบันเพื่อนจึงเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและมีความหมาย ขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลต่อตัวนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างมาก การใช้เวลาของนิสิตนักศึกษาร่วมกับกลุ่มเพื่อน เป็นเรื่องของสังคม กิจกรรมความสนใจทั่วไป มากกว่าการเรียนรู้ทางวิชาการ

จากแนวทางการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยดังกล่าว นิสิตนักศึกษาต้องมีการปรับตัว เริ่มตั้งแต่ทำความรู้จักและเข้าใจตนเอง จัดระบบทางการเรียน การใช้ชีวิตขณะกำลังศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงการคบเพื่อน เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม นิสิตนักศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะสัมพันธ์กัน ร่วมกันคิดค้น ศึกษา พิจารณาพิพากษาปัญหาต่างๆ ที่จะนำไปสู่ความงามและความจริงยิ่งๆขึ้นไปจนถึงที่สุด

ลักษณะความสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษาสามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์.2526:246-275)

ลักษณะที่หนึ่ง ความสัมพันธ์ทางอารมณ์ เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึก อารมณ์ และความผูกพันต่อกัน เช่น ความรู้สึกระหว่าง พ่อแม่กับลูก ครูกับศิษย์ พี่กับน้อง เพื่อนกับเพื่อน เป็นต้น การตัดสินใจพิจารณาใดๆจะอาศัย ความรู้สึก อารมณ์ และ อารุโส เป็นหลัก กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในลักษณะนี้จะเป็นกิจกรรมทางความรู้สึก ทางอารมณ์ เช่น งานบันเทิง งานเลี้ยงสังสรรค์ การกีฬา การเชียร์ การชมเชยผู้ต้น เป็นต้น

ส่วนความสัมพันธ์อีกลักษณะหนึ่ง คือ ความสัมพันธ์ทางปัญญา ตั้งอยู่บนรากฐานของเหตุผลและหลักการ อาศัยความรู้ ความคิด เหตุผล และสติปัญญา เป็นเครื่องเชื่อมโยง เช่น ความรู้สึกในระหว่างเพื่อนร่วมงาน นิสิตนักศึกษารุ่นพี่กับรุ่นน้อง ระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ที่ใฝ่ความรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้มีอาชีพหรืออยู่ในสถานภาพเดียวกัน เช่น ระหว่างนิสิตนักศึกษาด้วยกัน หรือในระหว่างคนต่างอาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจพิจารณาปัญหาใดๆ โดยอาศัยเหตุผล หลักการ และความรู้ เป็นหลัก โดยผู้ที่มีเหตุผลดีกว่า มีหลักการดีกว่าย่อมถูกต้อง กิจกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ ได้แก่ การอภิปราย พูดคุย ถกเถียง ประชุม หรือสัมมนาในเรื่องของวิชาความรู้ เรื่องของสังคม หรือการเสียสละกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดร่วมกัน เพื่อศึกษาให้เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของคนอื่น เช่น การจัดกิจกรรมค่ายอาสาสมัคร เป็นต้น (ไพฑูรย์ สินลารัตน์.2526:264-275)

ลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ ลักษณะกลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นลักษณะของวัยรุ่นทั่วไปที่มีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มอย่างมีความสุข เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจและยอมรับในพฤติกรรมต่างๆของเขา ก่อให้เกิดความสบายใจ มีความสุข วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้นิสิตนักศึกษามีความเชื่อและมีพฤติกรรมไปตามลักษณะกลุ่มที่เขายึดอยู่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา.2530:46)

1. เป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตนักศึกษารู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จในด้านใดด้านหนึ่ง
2. เป็นกลุ่มที่จะสนับสนุนและเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายของพุทธิพิสัยของการศึกษาในมหาวิทยาลัย

3. เป็นกลุ่มที่จะสนับสนุน สนองอารมณ์ จิตใจ และความต้องการของนิสิตนักศึกษา ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของอาจารย์ เพื่อนร่วมชั้นเรียน และมหาวิทยาลัยมากนัก
4. เป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ และเข้าใจชีวิตการอยู่ร่วมกัน การสมาคม และการทำงานกับคนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันได้ดี
5. กลุ่มเพื่อนอาจจะช่วยยุงให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิด หรือประสบการณ์ใหม่ ให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลงของนิสิตนักศึกษา หรือในทางกลับกัน กลุ่มเพื่อนก็อาจจะช่วยกันบำรุงรักษาสภาพที่คงเดิมไว้ ไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงอะไรก็ได้
6. นิสิตนักศึกษาที่เรียนไม่ค่อยดีหรือมีความผิดหวัง กลุ่มเพื่อนอาจจะช่วยให้เขาเลือก ทางออกทางอื่น หรือช่วยให้เขามีภาพพจน์ในทางบวก โดยที่จะสนับสนุน ให้ความสนใจต่อ สิ่งอื่นที่มีใช้การศึกษาก็ได้
7. องค์การบริหารนิสิตนักศึกษาซึ่งส่วนมากจะปฏิบัติผิดบทบาท กล่าวคือ เป็น พรรคพวกของนิสิตนักศึกษาแต่ละคน

ข้อสังเกตดังกล่าว แสดงให้เห็นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นผลมาจากการรวมตัวของ นิสิตนักศึกษาว่า มีการแพร่อิทธิพลจากแต่ละคนไปสู่กลุ่ม และมีอิทธิพลจากกลุ่มไปสู่บุคคล เนื่องจากลักษณะของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นกิจกรรมหลากหลาย ที่สถาบันจัดให้แก่ นิสิต นักศึกษาหรือส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาจัดขึ้นเองตามความสมัครใจ ภายใต้คำแนะนำและอยู่ใน ความรับผิดชอบของสถาบัน เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาทางด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากสิ่งที่บังคับ ให้ศึกษาตามหลักสูตร โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษา (ราตรี พงษ์สุวรรณ.2540:4) สอดคล้องกับที่ เฟรดเดอริก (Frederick.1959:6) ให้ความหมายของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาว่า หมายถึง งานต่าง ๆ ที่นิสิตนักศึกษาปฏิบัติภายใต้คำแนะนำอย่างถูกวิธี และอยู่ในความ รับผิดชอบของสถาบัน โดยไม่มีเรื่องคะแนนมาเกี่ยวข้อง และวิลเลียมสัน (Williamson.1961:29) ได้สรุปความสำคัญของงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาว่า งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง ในกระบวนการอุดมศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาแต่ละคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์

จากความหมายของกิจกรรมนิสิตศึกษาดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมนิสิตนักศึกษา ทำให้เกิดความสมดุลในด้านความรู้และความสนใจของนิสิตนักศึกษาทางด้านสาขาวิชา วิทยาศาสตร์กับศิลปและวัฒนธรรม ทำให้นิสิตนักศึกษามีความรู้และความสนใจทั้งทางด้าน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และด้านศิลปวัฒนธรรม การทำกิจกรรมทำให้นิสิตนักศึกษามีโอกาส เปลี่ยนบรรยากาศและอิริยาบถ ทำให้นิสิตนักศึกษาได้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการที่ต้อง ศึกษาเล่าเรียนอย่างหนัก มีโอกาสพัฒนาตนเองทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ เสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคม ทำให้นิสิต นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนและเกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง (สำเนา ขจรศิลป์.2538:122-123)

การปรับตัวของนิสิตนักศึกษา

การปรับตัว หมายถึง ความพยายามของบุคคล ทั้งที่อยู่ในระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกในการปรับสภาพปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ปัญหาด้านความต้องการ และปัญหาทางอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆได้อย่างมีความสุข (กรณีการ กาญจนานุกูล.2540:15) สอดคล้องกับที่โคลแมนกับแฮมเมน (Coleman and Hammen.1981:109) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง ความพยายามที่บุคคลสามารถปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านส่วนตัว ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับที่ ชาติชาย หมั่นสมักร (2542:16) และ ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540:10) ให้ความหมายว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ยอมรับและปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านส่วนตัว หรือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม จนเป็นสถานการณ์ที่ตนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ปราศจากความคับข้องใจ ส่วนดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์ (2541:12) ให้ความเห็นว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลหาวิธีการที่จะปรับพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ และด้านความต้องการ เพื่อจัดหรือผ่อนคลายความทุกข์ ความคับข้องใจ และความเครียดของตนเองในชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมและสามารถทนอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆได้อย่างมีความสุข ส่วน มาลินี จุฑะธพร (2539:318) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง ความพยายามของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่ตนเกี่ยวข้องอยู่ และ เกียรติศักดิ์ ส่องแสง (2538:19) ให้ความเห็นว่า การปรับตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงวิเคราะห์ มีทักษะทางสังคม มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเชื่อมั่น มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อม ซึ่งจะทำให้มีแนวโน้มที่จะสามารถปรับและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและสงบสุข เช่นเดียวกับ มอสโควิทซ์และออร์เกิล (Moskowitz and Orgel.1969:305) ที่ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัวเป็นการปรับพฤติกรรมของแต่ละบุคคลให้เข้ากับความเป็นไปของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความต้องการแรงจูงใจ และนิสัยของแต่ละบุคคลไปในทางหนึ่งทางใด นอกจากนี้ ความเปลี่ยนแปลงนั้นยังขึ้นอยู่กับโอกาส ความต้องการ และข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมด้วย กันยา สุวรรณแสง (2536:50) ให้ความเห็นว่า การปรับตัว คือ การปรับกาย ใจ ให้อยู่ในสังคมได้ในสภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆอย่างมีความสุข ส่วน สมศรี แสงสว่างชัย (2540:27) กล่าวถึงความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามเปลี่ยนแปลง ปรับ แก่ องค์ประกอบต่างๆเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คุกคามต่อสมดุลของตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อกองไว้ซึ่งสภาวะสมดุลภายในตัวเองกับสิ่งแวดล้อม ดังที่ ศุภวดี บุญญวงศ์ (2539:8) กล่าวว่า กระบวนการ

ปรับตัว คือ พฤติกรรมของบุคคล เพื่อตอบสนองความต้องการอันเกิดจากแรงผลักดัน เมื่อต้องเผชิญกับภาวะเคร่งเครียด ความกดดันต่างๆ เช่น ความคับข้องใจ ความหวั่นกลัวอันตราย ความรู้สึกขัดแย้งในใจ และความวิตกกังวล บุคคลจึงจำเป็นต้องหาทางออก เพื่อแก้ไขปัญหา หรือผ่อนคลายอารมณ์เคร่งเครียดลง ส่วน วารุณี แจ่มกระจาย (2540:15) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง สภาพจิตใจของคนเราที่ประสบและรับรู้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบข้างในระดับจิตสำนึก อันได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการทางร่างกาย ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว ปัญหาด้านการทำงานและอนาคต รวมถึงการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป

ราธัส (Rathus.1995:10-13) ได้รวบรวมทัศนะของนักจิตวิทยา ตามแนวทางจิตวิทยาต่างๆที่มีต่อการปรับตัวไว้ ดังนี้

1. ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychodynamic Theory)

ผู้เสนอทฤษฎีนี้คือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งเขาเชื่อว่า มนุษย์มีลักษณะคล้ายสัตว์ชั้นต่ำ กล่าวคือ ได้รับการจูงใจจากแรงกระตุ้นตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงกระตุ้นทางเพศและความก้าวร้าว แม้มนุษย์เราจะมีจิตสำนึก มีความคิดที่มีการวางแผนได้แต่แรงกระตุ้นตามธรรมชาติดังกล่าวมีพลังอย่างยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ฟรอยด์เชื่อว่า ส่วนใหญ่จิตของเราประกอบไปด้วยจิตที่เป็นจิตใต้สำนึก ซึ่งเป็นเหมือนพลังมืดอยู่ภายในตัวเรามักจะถูกจูงใจให้สนองความต้องการเหล่านี้ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามแสดงออกในสิ่งที่สังคมยอมรับด้วย บ่อยครั้งที่เราหลอกตัวเองเกี่ยวกับแรงจูงใจที่แท้จริงของเรา

ในทัศนะนี้การปรับตัวจึงหมายถึงการที่คนเราสามารถปรับระดับความต้องการตามธรรมชาติให้อยู่ในขีดที่สนองความพอใจของตนเองในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันวิธีการสนองความต้องการนั้นเป็นสิ่งที่สังคมและตนเองยอมรับได้ ฟรอยด์เชื่อว่า กระบวนการปรับตัวส่วนใหญ่เป็นกระบวนการที่อยู่ในระดับจิตใต้สำนึกและคนเรามักไม่ได้ตระหนักถึงเหตุผลที่แท้จริงของพฤติกรรมส่วนมากของตน อย่างไรก็ตาม นักจิตวิทยากลุ่มทฤษฎีจิตวิเคราะห์รุ่นต่อมามีความเชื่อในเรื่องพลังของจิตสำนึกมากขึ้น

2. ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีลักษณะการ (Trait Theory)

ทฤษฎีลักษณะการอธิบายว่า ลักษณะการ (Trait) เช่น การเป็นคนเก็บตัว การเป็นคนเปิดเผย การมีลักษณะศิลปิน เป็นต้น เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนเรา เป็นสาเหตุทำให้เกิดความคงที่ในพฤติกรรม เช่น คนขี้อายก็มีแนวโน้มที่จะถอยหนีจากสังคม ส่วนคนเปิดเผยก็มักจะเข้าหาสังคม

ความสำคัญของทฤษฎีลักษณะการอยู่ที่การพรรณนาและการวัดลักษณะการของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีลักษณะการจึงมีทิศทางการปรับตัวว่า เป็นความลงตัวระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม (Person-Environment Fit) เช่น คนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงอาจได้รับคำแนะนำว่า ไม่ควรยึดอาชีพนักบัญชี เป็นต้น

3. ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีการเรียนรู้ จำแนกการอธิบายความหมายออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 พฤติกรรมนิยม (Behaviourism Theory) ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมอธิบายว่ามนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมโดยอัตโนมัติ มนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่อยู่รอบตัวในขณะหนึ่ง ซึ่งมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นรอบตัวมากมาย แต่ในเวลาไม่นานร่างกายก็จะเลือกได้ว่าจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าใด นักพฤติกรรมนิยมอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ในรูปอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ใน 2 ลักษณะ คือ การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) และการวางเงื่อนไขแบบผลกรรม (Operant Conditioning) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก อธิบายการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง เช่น น้ำลายไหลเมื่อชิมโฆษณาอาหารที่น่ารับประทาน ส่วนในทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบผลกรรม มนุษย์เรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์เฉพาะด้วยวิธีการเฉพาะอันเนื่องมาจากผลกรรมของการกระทำของเรา เช่น นักเรียนเรียนรู้ที่จะทำการบ้านให้ครบเพราะได้รับคำชมจากครู สรุปได้ว่า ความหมายของการปรับตัวตามทัศนะของพฤติกรรมนิยมหมายถึง การมีความคาดหวังที่แม่นยำเกี่ยวกับโลกและทักษะที่จำเป็น เพื่อจะได้รับสิ่งเสริมแรง

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีนี้ยอมรับการวางเงื่อนไข แต่ให้ความสำคัญกับกระบวนการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Process) และการเรียนรู้โดยการสังเกต โดยทัศนะนี้รูปแบบที่สำคัญของการเรียนรู้เกิดขึ้นโดยตั้งใจและมีพื้นฐานอยู่ที่การสังเกตตัวแบบ ไม่ว่าตัวแบบนั้นจะมาทางสื่อประเภทใด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่า รูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์มิได้ถูกกำหนดด้วยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว แต่การให้คุณค่าและการตัดสินใจอย่างรู้ตัวของเราได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ รวมถึงการเชื่อใน ความสามารถว่าจะทำได้สำเร็จยังเป็นตัวกำหนดความคงทนในงานที่ยากอีกด้วย

ดังนั้น ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจึงถือว่าการปรับตัว ซึ่งหมายถึง การมี ตัวแบบที่สมบูรณ์เพื่อจะเลียนแบบ เช่น หนังสือ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ บุคคลจริง เพื่อว่าเราจะสามารถเรียนรู้วิธีการต่างๆที่จะแผ่อิทธิพลของเราไปยังสิ่งแวดล้อม การปรับตัวยังหมายถึง การเชื่อในความสามารถของตนเองที่จะบรรลุถึงสิ่งเสริมแรงที่มุ่งหวัง หรือหมายถึง ความสามารถที่จะกำกับพฤติกรรมของตนเองเพื่อบรรลุผลที่ต้องการ และการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อจะสามารถบรรลุถึงสิ่งเสริมแรงได้

3.3 ทฤษฎีมนุษย์นิยม (Phenomenological Theory) ทฤษฎีมนุษย์นิยมเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนมีทัศนะต่อชีวิตในลักษณะเฉพาะบุคคล มนุษย์แต่ละคนมีความเข้าใจโลกในแบบเฉพาะของตนเอง ทัศนะส่วนบุคคลที่มีต่อโลกทำให้มนุษย์ตีความและประเมินประสบการณ์ของตนในวิธีเฉพาะ นักจิตวิทยาตามแนวนี้สนใจว่า ทัศนะที่บุคคลมีต่อโลกและตนเองนั้นเป็นการช่วยเพิ่มพูน หรือทำลายการนับถือตนเอง (Self-Esteem) และมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ประเด็นหลักของทฤษฎีนี้คือ การบรรลุถึงสัจการแห่งตน (Self-

Actualization) ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงมองมนุษย์ว่าเป็นผู้กระทำ ตามธรรมชาติ มนุษย์มีแนวโน้มที่จะบรรลุถึง Self-Actualization กล่าวคือ มีแนวโน้มที่จะเป็นหรือบรรลุถึงสิ่งที่เราสามารถที่จะเป็นได้

แม้ว่ากลุ่มมนุษยนิยมจะเชื่อในเรื่องแรงจูงใจที่อยู่ในระดับจิตใต้สำนึกตามที่ فروยด์เสนอ รวมทั้งการได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม แต่นักมนุษยนิยมเล็งเห็นคุณภาพที่สำคัญของมนุษย์ คือ ความสามารถที่จะตระหนักรู้ในตนเอง และตัดสินใจเลือกได้อย่างเสรี โดยนัยนี้ การปรับตัวที่ดีจึงเกิดขึ้นได้เมื่อเราสามารถยอมรับตัวตนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเราอย่างที่เป็นอยู่และกระหายที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง รวมถึงเรียนรู้ที่จะแสดงความสามารถและความถนัดซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวออกมา

จึงอาจสรุปได้ว่า การปรับตัวเป็นเรื่องที่บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และปรับพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพปัญหาต่างๆ รวมถึงปรับสภาพปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อคงไว้ซึ่งสภาวะสมดุลภายในตัวเองกับสิ่งแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้อย่างมีความสุข ปราศจากความคับข้องใจ

12 ความจำเป็นของการปรับตัว

การเปลี่ยนสถานที่เรียนย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมา นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเปลี่ยนสถานที่เรียนจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาไปสู่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงมีภาระหน้าที่ที่ต้องพยายามปฏิบัติให้ลุล่วงหลายด้าน อาทิ การสร้างแบบแผนการปรับตัวและบุคลิกภาพที่ดี การต่อสู้ ตีรันเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การตัดสินใจเลือกค่านิยม เพื่อเป็นหลักยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต เหล่านี้เป็นต้น หากนิสิตนักศึกษาไม่สามารถปรับตัวได้ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ อันเป็นช่วงวิกฤติแห่งการปรับตัวที่สำคัญนี้ และไม่ได้รับการแนะแนวทาง การดูแลเอาใจใส่และความเข้าใจอันดีจากบิดามารดา อาจารย์ ตลอดจนผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องดีพอ จะส่งผลให้ปัญหาต่างๆ ที่พบในชีวิตเพิ่มมากขึ้นทุกที จนอาจกลายเป็นโรคประสาท โรคจิต หรือบางรายต้องหาทางออกในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ยาเสพติด พยายามฆ่าตัวตาย แยกตัวออกจากสังคม หรือปฏิเสธระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม (ศุภวดี บุญญวงศ์.2539:11-12) ในทางกลับกัน หากมีความสอดคล้องสมดุระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ก็จะช่วยใหบุคคลนั้นมีความสุข สิริชัย ประทีปฉาย (2533:196-197) ให้ความเห็นว่า คนเราต้องรู้จักปรับตัวเนื่องจากมีสิ่งเร้าหรือแรงผลักดัน 2 ประการ คือ สิ่งเร้าจากภายใน เป็นความต้องการทางจิตใจซึ่งมีอยู่ในตัวคนเรา เช่น ความปลอดภัย ความรัก ความอบอุ่น ความสำเร็จในชีวิต การยกย่องนับถือยอมรับจากสังคม เพื่อให้ได้รับความต้องการเหล่านี้ทำให้บุคคลต้องปรับตัวต่อสู้ ตีรัน และสิ่งเร้าจากภายนอก อันเป็นความต้องการของสังคมและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ปทัสถานของสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี จารีตประเพณี กฎหมาย ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ ศาสนา ค่านิยม และวัฒนธรรม ทำให้คนเราต้องปรับตัวเพื่อสนองตอบความต้องการและสามารถอยู่ได้โดยไม่มีความกดดันทางจิตใจมากนัก

การปรับตัวของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคล และสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่บุคคลผู้นั้นกำลังเผชิญอยู่ การดำเนินชีวิตของคนเราย่อมมีอุปสรรค ส่งผลให้เกิดความเครียด จึงจำเป็นต้องพยายามที่จะปลดปล่อยความเครียดเหล่านั้นออกไป เพื่อเป็นการรักษาสุขภาพแห่งความสมดุลของชีวิตไว้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บุคคลปรับปรุงพฤติกรรมของตน ที่เรียกว่า การปรับตัว (วาร์ธัน แจ่มกระจาย.2540:14) โดยใช้กระบวนการทางสติปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการด้วยวิธีการต่อสู้หรือถอยห่างอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อลดความไม่สบายใจจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และปรับตัวให้อยู่ในภาวะสมดุล สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ แต่ถ้าบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวได้ หรือใช้กลวิธีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม จะทำให้เกิดภาวะไม่สมดุลและเป็นภาวะวิกฤติในชีวิตขึ้นได้ (Montgomery.1992:4-5) สอดคล้องกับที่สิริชัย ประทีปฉาย (2533:177-179) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นกระบวนการทางจิตเพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพจิตที่ดี เกิดขึ้นเนื่องจากแรงผลักดันภายในตัวตน การปรับตัวได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัจจัยเกี่ยวกับตัวบุคคล ถ้าปรับตัวไม่ดีจะเกิดความแปรปรวนผิดปกติของจิตใจ ทำให้อยู่หรือทำงานไม่เป็นสุข ความคับข้องใจเป็นภาวะของจิตใจเมื่อความต้องการถูกขัดขวางเนื่องจากคนเราลดความคับข้องใจโดยใช้กลไกของจิตใจชนิดต่างๆ เช่น การวางแผน การจัดการกระบวนการแก้ปัญหา เป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นกับทุกคน ดังนั้น จึงต้องพยายามมองตนเองในแง่ดี ไม่ยอมแพ้อุปสรรค ไม่ควรตั้งเป้าหมายสูงจนเกินไป หรืออาจจะมีการเปลี่ยนเป้าหมายความต้องการเป็นอย่างอื่นแทน “กลไกของจิตใจ” เป็นวิธีการปรับตัวชนิดหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติกันจนเป็นอัตโนมัติ เกิดขึ้นฉับพลันทันทีทันใด โดยไม่รู้ตัว เพื่อคงไว้ซึ่งความภาคภูมิใจในตนเอง ลดความคับข้องใจ ความเครียด ความวิตกกังวล ปกป้องสิ่งที่มาคุกคาม Ego หรือความรู้สึกของตัวเอง ความเครียดเป็นสิ่งที่คนเราจะต้องพบในชีวิตประจำวัน ถ้าปล่อยให้มีมากหรือคงอยู่นานจะมีผลเสียต่อสุขภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องป้องกันและลดความเครียดลง

กล่าวได้ว่า การปรับตัวเป็นงานประจำที่บุคคลจะต้องแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะเกิดแก่ตัวเอง สิ่งแวดล้อมรอบตัว หรือบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่ปรับตัวได้ดี คือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเรียนรู้จักและยอมรับตนเอง เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการปรับตัว (Worchel and Goethalo.1985:3) ต่อจากนั้นจึงมีการปรับตัวและปรับพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและสภาพแวดล้อมทางสังคม

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวของคนเรานั้น เกิดจากความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางจิตใจ และความต้องการทางสังคม ความต้องการดังกล่าวมีทั้งความสมหวังและความผิดหวัง เมื่อสมหวังจะทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ มีความสุข ในทางตรงกันข้าม หากผิดหวังจะทำให้เกิดความรู้สึกเครียด มีความทุกข์ เสียใจ วิตกกังวล สับสน ว้าวุ่นใจ และคับข้องใจ สาเหตุต่างๆดังกล่าวนี้ ล้วนเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (ชาติชาย หมั่นสมักร.2542:19) สอดคล้องกับที่ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์ (2541:16) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวว่า มีสาเหตุเนื่องมาจาก

การที่บุคคลไม่สามารถ ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตน สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ ทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ความขัดแย้งในใจ ในการที่จะต้องเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความต้องการของตน ส่วนสิริชัย ประทีปฉาย (2533:181) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นเรื่องของการปรับสิ่งที่ยังด้อยที่มีอยู่ในตัวให้สมดุล หรือ ปรับส่วนที่เด่นให้สมดุลกับสิ่งแวดล้อม การปรับตัวมีทั้งการปรับตัวทางกายและจิต ซึ่งหากเกิดความขัดแย้งกันขึ้นแล้วจะเกิดความคับข้องใจ หรือกระวนกระวายใจ จึงทำให้เกิดการปรับตัวขึ้น

มาลินี จุฑะรพ (2539:319) กล่าวถึง สาเหตุที่บุคคลต้องปรับตัว ดังนี้

1. ความตึงเครียด (Tension) เป็นสภาวะทางอารมณ์เมื่อบุคคลประสบสิ่งใดแล้วพบกับอุปสรรค เมื่อไม่อาจแก้ปัญหาได้ย่อมเกิดความตึงเครียด ทำให้ปวดศีรษะ จึงต้องปรับตัว เพื่อปรับสภาวะทางอารมณ์ เป็นต้น
2. ความคับข้องใจ (Frustration) เป็นสภาวะทางอารมณ์ประเภทหนึ่งที่บุคคลพบกับอุปสรรค ไม่อาจบรรลุผลสำเร็จตามเจตนาที่กำหนดไว้ได้ เกิดความคับข้องใจขึ้น เช่น อาจมีอาการหงุดหงิด ถอนหายใจ บ่นพึมพำ เป็นต้น
3. ความกดดัน (Pressure) เป็นสภาวะทางอารมณ์ที่บุคคลได้รับจากอุปสรรคหรือสิ่งแวดล้อมที่บุคคลเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความไม่สบายใจ และบุคคลจะหลีกเลี่ยงจากความกดดันดังกล่าว
4. ความวิตกกังวล (Worry) เป็นสภาวะทางอารมณ์ที่บุคคลพบกับอุปสรรคหรือภารกิจสำคัญที่เกี่ยวข้อง เช่น ก่อนไปพบอาจารย์ ก่อนการสอบสัมภาษณ์ หรือก่อนถูกสอบสวน เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว ได้แก่ แรงขับและความต้องการ แรงกระตุ้นทางสังคมและเจตคติ ความสนใจ และจุดหมายของชีวิตตัวเองเปลี่ยนไป จึงอาจสรุปได้ว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว คือ ความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางจิตใจ ความต้องการทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลเกิดความตึงเครียด ความคับข้องใจ ความกดดัน ความวิตกกังวล สาเหตุดังกล่าวนี้ ล้วนเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

การปรับตัว มีความมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ (กันยา สุวรรณแสง.2536:50)

1. ปรับตัวเพื่อเอาชนะสิ่งแวดล้อม เพื่อถ่วงดุลสิ่งที่ตนยังขาดอยู่
2. ปรับตัวเพื่อให้เข้าได้กับสิ่งแวดล้อม คือ ยอมตามสิ่งแวดล้อมเมื่อไม่สามารถจะเอาชนะสิ่งแวดล้อมซึ่งมีพลังเหนือกว่าได้ ก็ทำตัวเองให้สอดคล้องตามสิ่งแวดล้อมนั้นเพื่อรักษาดุลไว้

นิภา นิธยาณ (2530:88) จำแนกประเภทของการปรับตัวไว้ดังนี้คือ

1. ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับความจริง คือ การพยายามทำให้เชื่อว่าความต้องการของตนเป็นสิ่งผิด จึงเก็บกดความต้องการนั้นไว้ และทำประหนึ่งว่าตนไม่มีความต้องการนั้นอีกแล้ว

2. บิดเบือนความจริงหรือหลอกลวงตัวเอง เป็นการอ้างเหตุผลอื่นเพื่อกลบเกลื่อนเหตุผลที่แท้จริงในการกระทำของตน ซึ่งได้สร้างความผิดหวังให้แก่ตนเองเกินกว่าจะยอมรับได้

3. หลบหนีความจริง เป็นวิธีการเบี่ยงเบน ซึ่งมักใช้ได้ผลในการตอบโต้เมื่อรู้ว่าจะอันตรายจะเกิดแก่เรา เราจึงพาตัวหนีไปให้พ้น ซึ่งช่วยให้เราอยู่รอดได้

4. ปะทะสถานการณ์หรือก้าวร้าว คือ การต่อสู้กับสถานการณ์ที่ความปรารถนาถูกกดดันไม่ให้แสดงออก อาจเป็นไปได้ 2 ทาง คือ ใช้กำลังกาย และทางวาจา

5. ประนีประนอมกับสถานการณ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงการกระทำและจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดผลดี ถึงแม้ว่าจะไม่สมบูรณ์หรือตรงตามความปรารถนาเดิมก็ตาม การปรับตัวแบบนี้ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดลงได้

สอดคล้องกันกับที่ กรพินธุ์ วัฒนสุข (2542:5-6) จำแนกประเภทของการปรับตัวเป็น 3 ประเภท คือ

1. การเผชิญปัญหาแบบสู้ หมายถึง การเพิ่มความพยายาม หรือหาวิธีการเพื่อเอาชนะอุปสรรค หรือลงมือกระทำเพื่อแก้ปัญหาการเรียน โดยการหาข้อมูลเพิ่มเติม พัฒนาความสามารถของตนเอง ขอคำแนะนำจากอาจารย์ ขอคำอธิบายเพิ่มเติมจากผู้สอน เพิ่มความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง และอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยในการฝึกปฏิบัติ

2. การเผชิญปัญหาแบบบอมนวม หมายถึง การแก้ปัญหาการเรียนโดยใช้การผสมผสานวิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้และแบบถอยหนีเข้าด้วยกัน เช่น ขอร้องให้เพื่อนที่เรียนเข้าใจอธิบายเป็นครั้งคราว ถามเพื่อนเป็นครั้งคราว แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งคราว เรียนเท่าที่จะเรียนได้ ปรึกษาและขอกำลังใจจากเพื่อน เป็นต้น

3. การเผชิญปัญหาแบบถอยหนี หมายถึง การหลีกเลี่ยงปัญหาหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ โดยไม่พยายามแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วยตนเอง ไม่สนใจปัญหานั้น ได้แต่ไม่เข้าชั้นเรียน ไม่ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ชวนเพื่อนคุย ไม่วางแผนการเรียน หลับในชั้นเรียน ไม่สนใจเรียน แกล้งป่วย หลบหน้าอาจารย์ ไม่ยอมแก้ไขชิ้นงาน ให้เพื่อนทำงานแทน และไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

วารุณี แจ่มกระจาย (2540:26) ได้กล่าวถึงประเภทของการปรับตัวว่า แบบแผนพฤติกรรมปรับตัวของบุคคลขึ้นอยู่กับอิทธิพลต่างๆมากมายหลายด้าน โดยมีภาวะทางกาย ในเชิงชีววิทยาเป็นอิทธิพลพื้นฐาน และมีปัจจัยอื่นทางสภาวะแวดล้อม หรือสังคม วัฒนธรรม ลักษณะครอบครัว เพื่อน โรงเรียน และอุดมคติ อีกทั้งสภาวะต่างๆ อันประกอบขึ้นเป็น “คน” ภายในตัวแต่ละบุคคลก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลร่วมด้วย

กลไกที่บุคคลใช้ในการปรับตัวเพื่อรักษาสสมดุลประกอบด้วยกลไก 2 ส่วน (Andrew and Roy.1991:33-35) คือ

1. กลไกการควบคุม (Regulator Mechanism) เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดขึ้นอัตโนมัติ โดยที่บุคคลไม่รู้สึกรู้สีกตัว เป็นการทำงานร่วมกันของระบบประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ การรับรู้ และการตอบสนองเพื่อที่จะควบคุมการทำงานของร่างกายให้อยู่ในภาวะสมดุล

2. กลไกการรับรู้ (Cognator Mechanism) เป็นกลไกการปรับตัวจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตสังคมที่บุคคลใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะที่เคร่งเครียด บุคคลจะเรียนรู้การปรับตัวในส่วนนี้จากทักษะการเข้าสังคม ประสบการณ์การแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน และระดับการศึกษา ซึ่งเป็นการทำงานของสมองในระดับสูง

กลไกการปรับตัวทั้ง 2 ส่วน จะเกิดควบคู่กันและทำงานร่วมกันเสมือนว่าเป็นหน่วยเดียวกัน โดยสิ่งเร้าจะผ่านเข้ามาทางกลไกการควบคุมแล้วส่งต่อไปที่กลไกการรับรู้

อิทธิพลของการปรับตัว

การปรับตัวมีอิทธิพลต่อปัญหาด้านต่างๆของวัยรุ่น เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ปัญหาทางการเรียน ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาทางสังคม เป็นต้น ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กซึ่งจะก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นระยะเวลาซึ่งชีวิตประสบกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุกๆด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางสรีระหรือร่างกาย ทำให้เริ่มมีความต้องการทางเพศ และความต้องการอิสระ ความเจริญของสมองมากขึ้นและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดเห็น อารมณ์รุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่าย อันเนื่องจากความต้องการและแรงผลักดันตามธรรมชาติ ความสัมพันธ์ทางสังคมก็ขยายขอบเขตออกไป เริ่มมีฐานะและบทบาทในสังคม วัยรุ่นจึงเผชิญปัญหาและข้อขัดแย้งมากมายหลายด้าน ทำให้เด็กวัยรุ่นดิ้นรนต่อสู้กับกฎเกณฑ์ทางสังคม (เกียรติศักดิ์ ส่องแสง.2538:35) ส่วนราตรี พงษ์สุวรรณ (2540:21) กล่าวถึง อิทธิพลของการปรับตัวว่า การปรับตัวของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลโดยตรงต่อการศึกษาเล่าเรียน การดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวหลายด้าน เช่น คณะที่ศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือน สถานที่พัก และภูมิหลังทางการศึกษา

อย่างไรก็ตาม การปรับตัวก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อตนเอง สิริชัย ประทีปฉาย (2533:197-198) กล่าวว่า การปรับตัว ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง ดังนี้

1. ทำให้ชีวิตดำเนินไปอย่างดี มีความสุข มีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในชีวิต สามารถสนองตอบความต้องการของร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. ทำให้ชีวิตรอดปลอดภัยเมื่ออยู่ในสถานการณ์คับขัน อันตราย หรือภัยพิบัติต่างๆ
3. ทำให้มีบุคลิกภาพดี สามารถปรับตัวได้ดีในอนาคต เป็นรากฐานที่ดี มีความมั่นคงของบุคลิกภาพเมื่อเป็นผู้ใหญ่
4. สามารถจัดการความทุกข์ ความไม่สบายใจ ความเครียด และความคับข้องใจออกไปได้ในกรณีหากปรับตัวไม่ได้จะเกิดผลเสียต่อตนเอง ดังนี้

1.เกิดภาวะวิกฤติ หรือความไม่สมดุลทางจิตใจอยู่เสมอ เนื่องจากมองสถานการณ์หรือปัญหาทุกอย่างเป็นเรื่องใหญ่ เลวร้าย มีอันตราย

2.เป็นคนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมจากความล้มเหลวในการปรับตัวหลายครั้งในอดีต โดยเฉพาะในวัยเด็กและวัยรุ่น

3.โยกย้าย เปลี่ยนที่อยู่และอาชีพการงานบ่อย เนื่องจากปรับตัวเองให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน ชนิดของงาน สังคม และสภาพแวดล้อมไม่ได้

4.เกิดโรคจิต โรคประสาท เนื่องจากมีความวิตกกังวลอยู่เสมอ มีความผิดปกติในแนวความคิด การรับรู้และการตัดสินใจ

5.ติดสุรา ยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ มีคนจำนวนมากขจัดความทุกข์ ความไม่สบายใจ เพื่อให้ผ่อนคลายและเพื่อให้ลืมนึกถึงปัญหา ด้วยการดื่มสุรา ยาเสพติด เพื่อให้เกิดสุขอารมณ์ เพลิดเพลินไปตามจินตนาการจากฤทธิ์ของยา ซึ่งผลที่สุดจะทำให้ติดยาและอบายมุขเหล่านั้น

ปัจจัยที่ช่วยให้คนเราปรับตัวได้ดีประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้ คือ(สิริชัย ประทีปฉาย. 2533: 197-198)

1.รับรู้และเข้าใจสถานการณ์หรือปัญหาอย่างถูกต้อง ตรงความเป็นจริง เพื่อจะได้แก้ไข ถูกจุด

2.มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งจะทำให้ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากครอบครัว ญาติมิตร และบุคคลทั่วไปในสังคม

3.ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งเติบโตขึ้นด้วยความเข้มแข็ง อดทน หนักแน่น กล้าเผชิญกับปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ได้

4.มีประสบการณ์ในการแก้ไขสถานการณ์หรือแก้ไขปัญหามากพอ รู้ว่ากาละเทศะ ใดๆ ควรแก้ปัญหาด้วยการถอยหนี หรือนิ่งเฉย หรือต่อสู้เผชิญหน้า

5.มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดพอควร

6.สถานการณ์หรือปัญหายุ่ยากซับซ้อนต้องใช้เวลาในการปรับตัว แก้ไข ดังนั้นจึง จำเป็นต้องมีเวลามากพอสำหรับการปรับตัว

ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดี

ลักษณะของบุคคลที่มีการปรับตัวได้ หมายถึง บุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะความเป็นอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี กล้าที่จะเผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างมีสติ มีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ประพฤติปฏิบัติตนตามปทัสถานทางสังคม สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถผสมผสานความต้องการของตนกับพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสม โดยที่พฤติกรรมดังกล่าวไม่ขัดแย้งกับสังคม สิ่งแวดล้อม และบุคคลอื่น (ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์.2541:18) ซึ่งสอดคล้องกันกับที่ มาลินี จุฑะรพ (2539:318) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวที่ดีว่า หมายถึงการที่บุคคลสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นิ่มนวล และเป็นสุข

บุคคลที่ปรับตัวได้ดีนั้นเป็นผู้ที่เข้าใจตนเอง และยอมรับสภาพของตนเองในด้านต่างๆ สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการให้และการรับ ปฏิบัติตนให้เป็นไปตาม

มาตรฐานของสังคม ตลอดจนยอมรับสภาพความเป็นจริงของชีวิตได้ (ศุภวดี บุญญวงศ์ 2539:11) สอดคล้องกับ วารุณี แจ่มกระจ่าย (2540:24) และราตรี พงษ์สุวรรณ (2540:15) ที่กล่าวว่า บุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะต้องเข้าใจผู้อื่น มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีอารมณ์มั่นคง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ บุคคลที่ปรับตัวได้ดี คือ บุคคลที่เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจและยอมรับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ ตามความเป็นจริง และนำประสบการณ์นั้นมาจัดให้สอดคล้องกับโครงสร้างหรือบุคลิกลักษณะของตน โดยไม่ขัดแย้งหรือปิดป้อง และจะมีการรับรู้และคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก ส่วน เกียรติศักดิ์ ส่องแสง (2538:35) กล่าวว่า ผู้ที่ปรับตัวได้ดีจะเป็นผู้ที่แสดงความสมดุลระหว่างความต้องการทางสังคม ซึ่งเป็นความต้องการส่วนตัวที่มีอิสระพอสมควร เข้าใจว่าตนเองเป็นใคร กำลังจะดำเนินชีวิตไปในทิศทางใด เป็นที่ยอมรับนับถือของผู้อื่นหรือไม่ มีความเชื่อ ความนิยมทางการเมือง ศาสนา และการเลือกอาชีพอย่างไร ส่วน ชาดิชา ยหมั่นสมักร (2542:24) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะเป็นคนที่มีความรู้สึกนึกคิด และมีพฤติกรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง โดยมีลักษณะดังนี้ คือ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง เห็นคุณค่าของตัวเอง ความเป็นอิสระ เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม มีจิตใจ อารมณ์ ที่มั่นคง สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้เต็มกำลังความสามารถ ตลอดจนผสมผสานความต้องการของตัวเองกับพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสม

กอร์โลว์ (Gorlow.1968:75-76) ได้กล่าวถึงบุคคลที่ปรับตัวได้ดีไว้ ดังนี้

- 1.รักษาบูรณาการแห่งบุคลิภาพไว้ได้ หมายถึง การประสานสัมพันธ์กันระหว่างความต้องการของบุคคลและพฤติกรรมที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างราบรื่น
- 2.ปฏิบัติตามความต้องการของสังคม หมายถึง การปฏิบัติตนให้กลมกลืนกับมาตรฐานที่สังคมวางไว้ด้วยความรับผิดชอบของตนเอง
- 3.ปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริง หมายถึง ความสามารถในการที่จะเผชิญกับความยากลำบาก เพื่อที่จะนำตนเองไปสู่จุดมุ่งหมาย
- 4.มีความมั่นคง สามารถทำนายพฤติกรรมและมีความหวังว่าจะปรับตัวได้
- 5.มีวุฒิภาวะสมกับวัย ซึ่งวุฒิภาวะและพัฒนาการของบุคคลกับกระบวนการปรับตัวจะเจริญเติบโตไปพร้อมๆกัน
- 6.รักษาอารมณ์ให้อยู่ในสภาวะปกติเสมอ ผู้ที่ปรับตัวได้ดีต้องไม่เป็นผู้ที่จิตใจหรือสลดหดหู่จนเกินไปในการกระทำของตน
- 7.มองสังคมในทัศนะที่ดีและช่วยเหลือสังคม พฤติกรรมที่แสดงถึงการปรับตัวได้ดีนั้นจะต้องไม่เพียงแต่ยึดจุดมุ่งหมายของตน แต่ควรคำนึงถึงสังคมด้วย

จึงอาจกล่าวได้ว่า บุคคลที่ปรับตัวได้ดี จะเป็นคนที่มีความรู้สึกนึกคิด มีพฤติกรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตน มีอารมณ์มั่นคง เป็นตัวของตัวเอง มี

ความสามารถในการให้และการรับ มีการรับรู้และคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก เข้าใจและยอมรับตนเองและผู้อื่น เข้าใจสภาพความเป็นจริงของชีวิต สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปฏิบัติตนให้เป็นไปตามมาตรฐานของสังคม แสดงความสมดุลระหว่างความต้องการของตนเองกับความต้องการของสังคมได้ดี เป็นความต้องการส่วนตัวที่มีอิสระพอสมควร รับรู้ประสบการณ์ต่างๆตามความเป็นจริง และนำประสบการณ์มาจัดให้สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะของตน

ลักษณะของบุคคลที่มีปัญหาการปรับตัว

ลักษณะของบุคคลที่มีปัญหาการปรับตัว จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะไม่กล้าแสดงออก เก็บตัว หรือถอยหนี เข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ทำงานกับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มเพื่อน ชอบโอ้อวด ขาดทักษะที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีความเครียด และมักมีปัญหาด้านสุขภาพ เจ็บป่วยบ่อย เป็นต้น บุคคลที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความขัดแย้งระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเองกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่อย่างมาก ทำให้เกิดความตึงเครียด วิตกกังวล สับสน ไม่แน่ใจ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง และจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไปในทางลบ (ชาติชาย หมั่นสมักร.2542:24; ชาติชาย พงษ์สุวรรณ.2540:15) โดยจะแสดงออกมาทางพฤติกรรมต่างๆ ที่เบี่ยงเบนจากมาตรฐานของสังคม เช่น ก้าวร้าว แยกตัวออกจากสังคม และขาดทักษะที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น (วารุณี แจ่มกระจาย.2540:25) ส่วนวัยรุ่นที่มีปัญหาในการปรับตัวทางสังคมจะมีลักษณะไม่ค่อยสนใจที่จะอยู่ร่วมในกลุ่ม เมินเฉย ขาดแรงกระตุ้นในการมีส่วนร่วมในกลุ่ม (ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์.2541:19)

จึงอาจสรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีปัญหาการปรับตัวจะเป็นบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออก เก็บตัว หรือถอยหนี เมินเฉย ขาดแรงกระตุ้นและทักษะที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น มักมีปัญหาด้านสุขภาพ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากมาตรฐานของสังคม มีปัญหาทางสังคม มีความขัดแย้งระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเองกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ทำให้เกิดความตึงเครียด วิตกกังวล สับสน ไม่แน่ใจ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไปในทางลบ

การปรับตัวด้านการเรียน

การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถที่นิสิตนักศึกษาปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเรียนด้านต่างๆ ที่นิสิตนักศึกษาประสบอยู่ ได้แก่ การตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน ความพยายามที่จะเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และความพึงพอใจในสาขาที่เลือกเรียน (ชาติชาย พงษ์สุวรรณ.2540:22; ชาติชาย หมั่นสมักร.2542:7) ทรรศนียา กัลยาณมิตร (2530:5-7) ให้ความเห็นว่า การศึกษาปีแรกในมหาวิทยาลัยเป็นปีของการเปลี่ยนแปลงและมีการปรับตัวที่ค่อนข้างสับสน เมื่อนิสิตนักศึกษาเข้ามาอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ จะต้องสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนใหม่ที่มาจากรั้วโรงเรียนต่างๆที่มีพื้นฐานการอบรมด้านจิตใจ มารยาท และความประพฤติที่แตกต่างกัน ต้องพัฒนาตนเองให้มีอุปนิสัยที่ดีในการเรียน รู้จักจัดตนเองให้สมดุลระหว่างการเรียนและกิจกรรม นิสิตนักศึกษาที่เรียนแล้วประสบความสำเร็จได้อย่างงดงามในเบื้องต้น

จะต้องมีความตั้งใจในการเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน แม้มีอุปสรรคเพียงใด หากไม่มีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จก็จะสูญเสียโอกาสอันมีค่ามากที่สุด และดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์ (2541:6) ได้กล่าวถึงวิธีการที่นักศึกษาแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและกระทำตนให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมในการศึกษา โดยมีการปรับตัวทั้งด้านการเรียนภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน ดังนี้คือ

1. การปรับตัวด้านการเรียนในห้องเรียน ได้แก่ ความตั้งใจเรียน มีสมาธิในการเรียน การฟังและสรุปใจความสำคัญ การซักถามบทเรียนในเรื่องที่เรียนไม่เข้าใจ การตอบคำถามครูในเรื่องที่เกี่ยวกับบทเรียน ความกล้าในการแสดงความคิดเห็น และความมั่นใจในการแสดงออกหน้าชั้นเรียน

2. การปรับตัวด้านการเรียนนอกห้องเรียน ได้แก่ การวางแผนในการเรียน การรู้จักแบ่งเวลาในการเรียน การอ่านและสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การจดบันทึกย่อขณะทบทวนบทเรียน ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตรงตามกำหนดเวลา และความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาจะต้องพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน โดยมีเป้าหมายและพัฒนาตนเองให้มีอุปนิสัยในการเรียนที่ดี รู้จักจัดตนเองให้สมดุลระหว่างการเรียนและกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน อันจะทำให้ นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในด้านการเรียนได้เป็นอย่างดี (ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์ 2541:21)

การเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมากในการปรับตัวด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา และอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการปรับตัวด้านการเรียน จึงเป็นการเหมาะสมที่สถาบันอุดมศึกษาจะมีการดูแล เอาใจใส่หาวิธีป้องกันและช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาที่ประสบปัญหาดังกล่าว (ราตรี พงษ์สุวรรณ.2540:31)

การปรับตัวด้านผู้สอน

อาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งมีความสำคัญ ที่จะช่วยให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จด้านการเรียนและการปรับตัว ทั้งนี้เพราะอาจารย์จะมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นผู้ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมด้านการสร้างสรรค์ด้วยการเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และอาจารย์ยังเป็นผู้ที่สามารถเลือกใช้รูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและคุณลักษณะของผู้เรียนอีกด้วย

รูปแบบการสอนในมหาวิทยาลัยมีหลากหลายมากเพียงพอที่จะให้อาจารย์เลือกมาใช้ได้ตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ สภาพของนิสิตนักศึกษา และเนื้อหาวิชา โดยทั่วไปแล้วอาจารย์ในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่วิธีบรรยายในชั้นเรียนเป็นสำคัญ เพราะนิสิตศึกษามีจำนวนมาก แต่อาจจะเพิ่มเติมให้อาสาสมัครนิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในภายหลัง ดังนั้น คุณลักษณะและพฤติกรรมการสอนรูปแบบต่างๆของอาจารย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน หากคุณลักษณะและพฤติกรรมของอาจารย์เป็นไปในทางที่ดี จะเป็นผลทำ

ให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ และหากนิสิตนักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับอาจารย์ได้เป็นอย่างดี ย่อมส่งผลไปสู่การเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย (ศุภวดี บุญญวงษ์.2539: 14-17) แต่เนื่องจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีลักษณะที่แตกต่างกัน มีเสรีภาพทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบ จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความลำบากใจแก่นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในการปรับตัว

การปรับตัวด้านเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่จะต้องมาร่วมเรียนร่วมอยู่ด้วยกันในหอพัก ทั้งๆที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากในการปรับตัว การติดต่อสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนฝูงที่มีวัยใกล้เคียงกันของนิสิตนักศึกษาในช่วงนี้ เพื่อนจะมีอิทธิพลในการชักจูงเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนการต่อสู้เรียกร้องร่วมกันได้ง่าย ดังนั้น ความสัมพันธ์ในหมู่นิสิตนักศึกษา จึงมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยตลอดจนพัฒนาการด้านต่างๆของนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง หากนิสิตนักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เขาก็จะเรียนรู้บทบาทของตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีสุขภาพจิตดี สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากนิสิตนักศึกษาคนใดปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ดี เพื่อนรังเกียจ เขาจะรู้สึกท้อแท้ ขาดความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย และเกิดความคับข้องใจ ต้องเก็บกดไว้คนเดียว เมื่อมีเรื่องทุกข์ร้อนไม่สามารถเล่าให้ผู้อื่นฟังได้ จะส่งผลให้มีอารมณ์เครียดอยู่เสมอ ขาดความสุข และย่อมส่งผลไปสู่การเรียนที่ด้อยประสิทธิภาพในที่สุด

กลุ่มเพื่อนในมหาวิทยาลัยมีทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ นิสิตนักศึกษาควรจะเรียนรู้การคบเพื่อนทั้ง 2 เพศ เพื่อฝึกให้รู้จักการวางตน ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดี ซึ่งนับว่าเป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งของนิสิตนักศึกษาวัยนี้ เพื่อนำไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่โดยราบรื่นและมีความสุขต่อไปภายหน้า (ศุภวดี บุญญวงษ์.2539:17-19)

การปรับตัวด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญนอกห้องเรียน นับเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดร่วมกับนิสิตนักศึกษา เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษาเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา ส่งเสริมพลานามัย พัฒนาคุณธรรมและบุคลิกภาพ อันพึงประสงค์ ให้เป็นผู้ที่มีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ทั้งนี้ นิสิตนักศึกษา จะได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจของนิสิตนักศึกษาทางด้านกีฬา ศิลปะและวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมการศึกษา และการบำเพ็ญประโยชน์เป็นหลัก โดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคะแนนใดๆ การดำเนินกิจกรรมต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย (ศุภวดี บุญญวงษ์.2539 : 19-23)

ภิญญ ศักดิ์เพชร (2528: 42) ได้สรุปประโยชน์และความสำคัญของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาไว้ดังนี้

1. ความต้องการทางจิตวิทยา มุ่งผลต่อการปลดปล่อยความเหงาและความเดียวดาย ความต้องการทางด้านความรัก ต้องการฝึกฝนทักษะ เป็นต้น
2. ดึงเอาความสนใจ ความกระตือรือร้นของนิสิตนักศึกษาออกมาให้ปรากฏ โดยสามารถที่จะทำให้ นิสิตนักศึกษาเป็นเป้าหมายที่ตนเองจะบรรลุผลได้
3. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และคุณค่า โดยไม่ตั้งตนเป็นผู้ต่อต้านสังคม ได้พบกับบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกัน ได้พบกับสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิต
4. สร้างมิตรภาพระหว่างนิสิตนักศึกษาด้วยกัน และระหว่างอาจารย์กับนิสิตนักศึกษา
5. พัฒนาความเป็นผู้นำ ในการพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพและจิตใจ ซึ่งมีอารมณ์อ่อนไหว นอกจากนั้น ยังเป็นการพัฒนากลุ่มและสังคมไปพร้อมๆกัน

สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาต้องพบกับสภาวะการปรับตัวซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละบุคคลและย่อมก่อให้เกิดผลที่สัมพันธ์กับการเรียนของนิสิตนักศึกษา ทั้งในทางบวกกรณีที่ปรับตัวได้ และในทางลบกรณีที่ปรับตัวไม่ได้

สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาด้านสังคม

นิสิตนักศึกษาบางคนอาจจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับเพื่อน เช่น ไม่สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆกับเพื่อน อาจารย์ หรือมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากกลุ่มเพื่อนจากโรงเรียนเดิมแยกไปเรียนต่างคณะ และตนเองต้องไปสมาคมกับเพื่อนเก่า จนทำให้ห่างเหินจากเพื่อนใหม่ ในที่สุดก็เข้ากันไม่ได้ หรือบางคนไม่มีเวลาสมาคมกับเพื่อน หรือแม้แต่เข้าห้องเรียน เพราะมีหน้าที่อื่นๆนอกคณะหรือมหาวิทยาลัย เช่น ต้องไปประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อหารายได้มาจุนเจือการศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีนิสิตนักศึกษาที่มาเรียนเพราะค่านิยมของสังคม และค่านิยมของครอบครัวอีกมากมาย โดยที่นิสิตนักศึกษาเหล่านี้ เข้ามาเพื่อให้ได้เรียนเท่านั้น รวมถึงผลการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งนิสิตนักศึกษาอาจจะสอบไม่ได้ในคณะหรือสาขาที่ตนต้องการหรือมีความถนัด จึงอาจเกิดเป็นความไม่สอดคล้องระหว่างคณะที่ตนได้เข้าศึกษากับคณะที่ตนต้องการจะศึกษา อันเป็นสาเหตุหนึ่งของความรู้สึกแตกต่างจากบุคคลอื่นได้

นอกจากนี้ การที่นิสิตนักศึกษาได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาที่การเรียนมักจะถูกกำหนดโดยครูเกือบทั้งหมด และยังมีเพื่อนเป็นกลุ่มใหญ่ในชั้นเรียนเดียวกัน มาเป็นนิสิตนักศึกษาที่มีสภาพทุกอย่างแตกต่างจากโรงเรียนเดิม เพราะการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยพยายามที่จะส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีความรับผิดชอบในตนเอง มีอิสระเสรีในการเลือกกำหนดวิชาเรียน ทำให้นิสิตนักศึกษาจำนวนหนึ่งไม่สามารถปรับตัวตามบทบาทที่เปลี่ยนไปได้ ทำให้เกิดเป็นความรู้สึกโดดเดี่ยว และแยกตนเองออกจากสังคม (วิไล พงศ์สืบชาติ,

2528:1-5) อันมีผลกระทบต่อการเรียนเนื่องจากปัญหาในการเรียนอยู่ที่ความสนใจและความตั้งใจเป็นหลักสำคัญ นอกจากนี้ ปัญหาในการเรียนยังมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรและวิธีการสอนที่หลักสูตรควรจะสัมพันธ์กับผู้เรียนและสังคม ดังนั้นอาจารย์ควรมีเทคนิคการสอนหลายๆแบบ ที่จะส่งผลให้นิสิตนักศึกษาเกิดความสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น หรือมีมาตรการให้นิสิตนักศึกษาตั้งใจเรียนมากขึ้น

สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาด้านการเรียนการสอน

การปรับตัวและการใช้เวลาในสถาบันอุดมศึกษา อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาทางการเรียนการสอนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 นั้น จะปรากฏว่ามีปัญหาในการปรับตัวและทักษะวิธีการเรียน ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรให้ความสนใจเรื่องนี้ด้วย

การขาดแคลนตำรา อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ต่างๆ นับเป็นปัญหาในการเรียนเช่นกัน เพราะนิสิตนักศึกษาไทยนั้นมีความสามารถในทางภาษาอังกฤษยังไม่สูงพอ และตำราภาษาไทยยังมีน้อย ที่มีอยู่ก็กระจัดกระจาย ดังนั้น อาจารย์จึงควรเตรียมเอกสารตำราให้พร้อม

สภาพปัญหาของนิสิตนักศึกษาในส่วนตัว

แม้ว่านิสิตนักศึกษาจะมีปัญหาร่วมกัน แต่นิสิตนักศึกษาแต่ละคนก็จะมีปัญหาเฉพาะตนแตกต่างกันไป เช่น บางคนมีปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางบ้าน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจารย์ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์.2524ข:47-49) เนื่องจากผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์โดยตรงกับปัญหาการสอน การขาดคุณลักษณะบางประการของนิสิตนักศึกษาจะทำให้การเรียนการสอนไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร คุณลักษณะดังกล่าว ได้แก่ (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.2531:72-73; อ้างอิงจาก Carroll.1963)

1. ระดับสติปัญญาและความถนัดทางการเรียน ผู้ที่มีสติปัญญาสูง ย่อมจะมีปัญหาทางการเรียนน้อยกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำกว่า อาจารย์จึงต้องจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนิสิตนักศึกษา ส่วนผู้ที่มีความถนัดทางการเรียนสูงในการเรียนวิชาหนึ่งๆ ซึ่งจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าและจะใช้เวลาในการเรียนน้อยกว่าผู้ที่มีความถนัดในการเรียนวิชานั้นๆต่ำ ปัญหาในการเรียนการสอนจึงน่าจะเกิดกับผู้ที่มีความถนัดในการเรียนวิชานั้นๆต่ำมากกว่า

2. องค์ประกอบทางด้านสรีระร่างกายภายนอก ซึ่งได้แก่ ประสาทสัมผัสของนิสิตนักศึกษาที่จะสามารถรับรู้สิ่งที่อาจารย์สอนได้มากน้อยเพียงใด เช่น นิสิตนักศึกษาบางคนอาจจะมีความบกพร่องทางสายตา ความสามารถในการได้ยิน สุขภาพกายและสุขภาพจิต ฯลฯ ดังนั้น หากการเรียนบางวิชาจำเป็นต้องอาศัยทักษะเหล่านี้ก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการสอนได้

3. บุคลิกภาพและอุปนิสัยส่วนตัว ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความมั่นใจในตนเอง ทศนคติต่ออาจารย์ ทศนคติต่อวิชาที่เรียน ทศนคติต่อสถาบันและวิชาชีพที่เรียน ฯลฯ เหล่านี้จะมีผลอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน นิสิตนักศึกษาบางคนไม่สามารถจะเลือกเรียนในสาขาวิชาชีพที่ตนต้องการ เนื่องจากสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ในวิชาที่ตนไม่ได้ตั้งใจ

จะเรียน จึงทำให้ขาดความสนใจและไม่เอาใจใส่ในการเรียน เพราะจิตใจมุ่งที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยใหม่ในปีต่อไป

4. สภาพทางบ้าน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะก่อให้เกิดปัญหาทางการเรียนการสอน แม้อาจารย์จะทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด หากนิสิตนักศึกษามีความวิตกกังวลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในครอบครัวก็ จะทำให้การเรียนการสอนมีปัญหาทั้งสิ้น ดังนั้น ฐานะเศรษฐกิจของพ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงอาจส่งผลให้นิสิตนักศึกษาต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งหารายได้มาช่วยเหลือการศึกษาของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาในการเรียนอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษามีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาส่วนตัว ปัญหาการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเด็กเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาการเปลี่ยนสถานที่เรียน ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการลงทะเบียนเรียน โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีอายุระหว่าง 17-19 ปี กำลังเป็นวัยรุ่น ซึ่งกำลังมีปัญหาทางด้านสรีระของตนเอง รวมถึงปัญหาการปรับตัว บางคนอาจจะไม่เคยจากบ้าน ต้องจากบ้านเป็นครั้งแรกก็จะมีความรู้สึกว่าวุ่น กังวลใจ หลายคนไม่เคยชินกับสภาพการที่จะต้องเลือกวิชาเรียน เลือกชั่วโมงเรียน การเข้าแถวลงทะเบียน การลงทะเบียนเรียน ทำให้เกิดความหงุดหงิด คับข้องใจ และเบื่อหน่าย การต้องแยกกับกลุ่มเพื่อนจากมัธยมศึกษามาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างโดดเดี่ยว ทำให้เกิดความว่าเหว ขาดที่พึ่ง เมื่อมีปัญหาก็ไม่ทราบว่าจะปรึกษาใคร ปัญหาต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเรียนของนิสิตนักศึกษา ผู้ปกครองก็ถือว่า การเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย แสดงว่านิสิตนักศึกษาเป็นผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบการเรียนในระดับสูงแล้ว จึงไม่กล้าว่ากล่าวตักเตือนเมื่อนิสิตนักศึกษาวางตัวไม่ถูกต้อง เพราะบางสถานการณ์นิสิตนักศึกษาก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ในบางสถานการณ์ก็เห็นว่ายังเป็นเด็กอยู่ สภาพการณ์ดังกล่าว จึงเป็นปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษาอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะอาจารย์ จึงควรมีบทบาทนอกเหนือจากการสอน คือ เป็นผู้สอนคน เป็นผู้พัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์พร้อม นอกจากนั้น นิสิตนักศึกษาเองก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งทางด้าน การเรียน สังคม กิจกรรม และภารกิจทางบ้านอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นพฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่ง และการกระทำนั้นๆ มีผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนเป็นกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวและพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ เพื่อนช่วยให้นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น และมีประสบการณ์ในการปะทะสังสรรค์ในสังคม (Baskin.1965:306) กรพินธุ์ วัฒนสุข (2542:39) ได้ศึกษาปัญหาและวิธีเผชิญปัญหาการเรียนของนักศึกษา พบว่าปัญหาสัมพันธภาพของวัยรุ่นนั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อน

ทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ซึ่งทำให้เกิดผลต่อการเรียน นอกจากนี้ ยังทำให้มีปัญหาทางอารมณ์อีกด้วย เช่นเดียวกับ ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์ (2541:50) ที่ทำการวิจัยเรื่องผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีพนมเปญ พบว่า นักศึกษามีการปรับตัวด้านการเรียนดีขึ้นหลังการเข้ากลุ่มสัมพันธ์และหลังการได้รับการให้ข้อเสนอแนะ โดยนักศึกษาที่เข้ากลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาการปรับตัวด้านการเรียนได้ดีกว่านักศึกษาในกลุ่มที่ไม่ได้รับข้อเสนอแนะ สอดคล้องกันกับที่ ยรรยง ผิวอ่อน (2535:69) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทางที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิตที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทางกับนิสิตที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะมีการปรับตัวกับเพื่อนดีขึ้น และนิสิตที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทางมีการปรับตัวกับเพื่อนดีกว่านิสิตที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ ส่วนจุไร ชุมรัมย์ (2526: 97-102) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และนิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะที่พหุศาสตร์ต่างกันมีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนต่างกัน

ศุภาวดี บุญญวงศ์ (2539: 19,42) ให้ความเห็นว่า กลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิตนักศึกษา ถ้าหากนิสิตนักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เขาจะเรียนรู้บทบาทของตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีสุขภาพจิตดี สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม หากนิสิตนักศึกษาผู้ใดปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ดี ถูกเพื่อนรังเกียจ ไม่มีใครแยแส เขาก็จะรู้สึกท้อแท้ ขาดความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย และเกิดความคับข้องใจ ต้องเก็บกดไว้คนเดียว เมื่อมีเรื่องทุกข์ร้อนไม่สามารถเล่าให้ผู้อื่นฟังได้ ทำให้มีอาการเครียดอยู่เสมอ ขาดความสุข ซึ่งย่อมส่งผลไปสู่การเรียนที่ด้อยประสิทธิภาพในที่สุด นอกจากนี้ องค์ประกอบด้านเพื่อนและการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนยังมีความสำคัญอย่างมากต่อนิสิตนักศึกษาและมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะมีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ยากกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีอื่นๆ ด้วย ราศรี ธรรมนิยม (2535: 221-237) ศึกษาทักษะและพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักศึกษาส่วนมากพยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ โดยการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ส่วนจุมจินต์ สลัดทุกข์ (2543:64-68) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า สัมพันธภาพกับเพื่อนและรุ่นพี่ มีผลต่อการปรับตัวของนิสิต เพราะการที่นิสิตมีการคบหาเพื่อน หรือได้รับการดูแลช่วยเหลือจากรุ่นพี่จะทำให้ นิสิตลดความวิตกกังวลในสังคมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมระดับมัธยมศึกษาสู่สังคมระดับอุดมศึกษา ทำให้เกิดการปรับตัวที่ดี ด้านการสอนของอาจารย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนิสิต บรรยาภาศด้านการสอนของอาจารย์ จะมีส่วนช่วยให้ นิสิตปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ การจัดการเรียนที่เหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึง

เป็นหน้าที่สำคัญของอาจารย์ที่ควรตระหนัก การจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การเรียนการสอน การดำเนินกิจกรรมการสอนและการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิต เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนิสิต และหากอาจารย์มีวิธีสอนที่น่าสนใจ จะช่วยให้ นิสิตไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นิสิตมีการปรับตัวได้ดีขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอน

พิมศรี เปานิล (2530:97-98) ได้ศึกษาทัศนะของนิสิตและอาจารย์ต่อบรรยากาศ การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิตและอาจารย์มี ความเห็นว่า บรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยทั่วไปเป็นที่น่าพอใจ แม้ว่าจะมีบรรยากาศบางด้าน บางประเด็น ที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข เช่น ด้านงานบริการทางวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ส่วน สุมาลี สุวรรณภักดี (2541:102-115) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมวิทยาลัยกับการปรับตัวของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในเขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า สภาพแวดล้อมวิทยาลัยโดยรวมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษา โดยนักศึกษาที่มีความคิดเห็นหรือรับรู้สภาพแวดล้อมวิทยาลัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง จะมีการปรับตัวที่ดี ส่วนนักศึกษาที่มีความคิดเห็นหรือรับรู้สภาพแวดล้อมวิทยาลัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำจะมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว

งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนิสิตนักศึกษา

ทัศนคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อมั่นของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ แนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น โดย แสดงออกให้เห็นเป็นพฤติกรรม ทั้งในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ (Thurstone.1967: 6-7)

ราศรี ธรรมนิยม (2535:221-237) ได้ศึกษาทัศนะและพฤติกรรมทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2533 พบว่า นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 58.8) มีความภูมิใจในสถาบันระดับปานกลาง ดวงฤดี ช่วยขำ (2540:88-92) ได้ศึกษาทัศนคติต่อการจัดการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2540 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมี ทัศนคติต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ดวงฤดี ช่วยขำ ยังได้ศึกษาพบอีก ด้วยว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร นักศึกษาที่มี ภูมิฐานะต่างกัน และนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติต่อการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วน ปรีชา ตันจริยานนท์ (2540:154) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อ การเรียนการสอนของนิสิตคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2539 พบว่า นิสิตคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากในเรื่องอาจารย์ผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อาจารย์มีการเตรียมการสอนที่ดี เมื่อมี ปัญหาในการเรียนวิชาใดนิสิตสามารถขอความช่วยเหลือจากอาจารย์ได้ แต่ไม่พึงพอใจในเรื่อง ความยุติธรรมของอาจารย์ และมีความเห็นว่าเกรดที่ได้รับกับระดับความสามารถของนิสิต

ไม่ตรงกัน สภาพของห้องน้ำห้องส้วมไม่สะอาดและไม่ถูกสุขลักษณะ ส่วน ราชรี พงษ์สุวรรณ (2540:39) ทำการศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ทศนคติของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อผู้สอน และต่อสถาบันการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนิสิตและนักศึกษาจะตอบสนองไปทางชอบหรือไม่ชอบต่อสภาพที่เป็นอยู่ของสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผู้สอน และต่อสถาบันการศึกษาในระดับปานกลาง โดยทศนคติมีความสัมพันธ์ต่อปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาด้วย ดังนั้นหากนิสิตนักศึกษามีทศนคติที่ไม่ดีต่อสถาบัน เช่น ไม่พึงพอใจต่อระบบการเรียนการสอน จะส่งผลให้นิสิตนักศึกษาไม่ต้องการที่จะมาเรียน อาจทำให้นิสิตนักศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จทางการศึกษาเท่าที่ควร

งานวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรพินธุ์ วัฒนสุข (2542:2-3) ได้ทำการสำรวจผลการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์วัชรฯ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 พบว่า นักศึกษาจำนวน 50 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และผลการทดสอบข้อสอบของสภากาพยาบาลของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 พบว่า นักศึกษาจำนวน 68 คน สอบผ่านเพียง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยให้นักศึกษาตอบคำถามปลายเปิด พบว่า นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนมากที่สุดคือร้อยละ 78.00 เป็นปัญหาส่วนตัวร้อยละ 8.00 และปัญหาด้านการปรับตัวร้อยละ 70.00 จากการสัมภาษณ์นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 พบว่า เมื่อมีปัญหาการเรียน นักศึกษามักแก้ปัญหาโดยการพยายามปรับปรุงตนเองก่อน แล้วจึงไปปรึกษาอาจารย์ให้ช่วยชี้แนะแนวทางแก้ปัญหา

ทิพวรรณ เจริญศักดิ์ (2540:50) ทำการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรทางบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ต่อเนื่อง 2 ปีของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า มีตัวแปรทางบุคลิกภาพเพียง 3 ตัวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ สติปัญญา ความกล้าหาญ และเมโนธรรม และในจำนวนตัวแปรทั้ง 3 นี้ มีเพียงสติปัญญาและความกล้าหาญเท่านั้นที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ สอดคล้องกับ รสชรินทร์ ฉายแก้ว (2536:85-87) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ แบบการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการแสดงตัว ด้านความสุภาพอ่อนโยน ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์และด้านสติปัญญา ส่วนแบบการเรียน ได้แก่ แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบหลีกเลี่ยง แบบร่วมมือและแบบแข่งขัน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มณฑาทิพย์ มณีโชติรัตน์ (2542:54) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแพทยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ปัจจัยด้านชีวสังคมของนักศึกษาแพทย์เกี่ยวกับความถนัดทางการเรียน มีความสัมพันธ์

ทางบวกกับคะแนนเฉลี่ยสะสมระดับชั้นปริศณีก ระดับชั้นคลินิก และคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์คะแนนเฉลี่ยสะสมระดับชั้นปริศณีกตามลำดับความสำคัญ คือ ความถนัดทางการเรียนและนิสัยในการเรียน ส่วนระดับชั้นคลินิก คือ ความถนัดทางการเรียน และตัวแปรที่สัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร คือ ความถนัดทางการเรียน นิสัยในการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัย โดยที่ความถนัดทางการเรียนและนิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ในทางลบ ส่วนศุภวรรณ พันธุ์ภักดี (2542:62-63) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแพทย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ไม่มีตัวแปรใดในภูมิหลังของนิสิตแพทย์และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน ที่สามารถพยากรณ์ผลการเรียนรวมในชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 5 ได้ และ สนทยา เขมวิรัตน์ (2542:76-80) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสายวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี การตลาด คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การโฆษณา การเงิน การเลขานุการ คือ พื้นความรู้เดิม แต่ไม่มีตัวแปรใดที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมได้ และจุไร ชุมชุม (2526:102-106) ได้ศึกษาวิจัยสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันและเป็นความสัมพันธ์ซึ่งอยู่ในระดับน้อย เพราะชีวิตความเป็นอยู่ในมหาวิทยาลัยนั้นนิสิตนักศึกษาจะพบปะและพูดคุยกับเพื่อน ๆ นิสิตนักศึกษาด้วยกันในเรื่องที่เกี่ยวกับสังคมและกิจกรรมสันทนาการมากกว่าทางด้านวิชาการ ส่วน ญัฐพล แนวจำปา (2540:56-60) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า มีการปรับตัวโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปรับตัวด้านสังคม การเงินและที่พักอาศัยแตกต่างกัน นอกจากนี้ อุบลลักษณ์ ไชยชนะ (2543:64-66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการเรียนกับความสอดคล้องในการเลือกคณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ความพึงพอใจในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกคณะ

งานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

ระพินทร์ ฉายวิมล (2526:100-101) ได้ศึกษาทัศนคติของอาจารย์และนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มีต่อกิจกรรมนิสิตนักศึกษาดำเนินกิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์และนิสิตนักศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรม กับอาจารย์และนิสิตนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรม มีทัศนคติต่อกิจกรรมนิสิตนักศึกษาดำเนินกิจกรรมต่างกัน ญัฐพล แนวจำปา (2540:58) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาสูงปานกลาง และต่ำ มีการปรับตัวโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี

การปรับตัวด้านสังคมและด้านอารมณ์แตกต่างกัน สุมาลี สุวรรณภักดี (2541:102-115) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษากับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่1 วิทยาลัยพยาบาลในเขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษา ทั้งโดยรวมทุกด้าน และเป็นรายด้าน โดยนักศึกษาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมากจะปรับตัวได้ดี ส่วน สมศักดิ์ โชคนุกูล และคณะ (2532:64) ได้ศึกษาสภาพภูมิหลัง และภาวะการเรียนของนิสิตภาคสมทบ หลักสูตร 4 ปี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา พบว่า ผลจากการที่นิสิตภาคสมทบส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นโสด เอื้ออำนวยให้นิสิตสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับนิสิตภาคกลางวันได้หากมีการประสานงานติดต่อมา และหากนิสิตได้ร่วมกิจกรรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ จะสามารถลดปัญหาการปรับตัวในการเข้าร่วมกลุ่ม ตลอดจนความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนลงไปได้

สรุปได้ว่า กิจกรรมนิสิตนักศึกษาอันเป็นกิจกรรมหลากหลายที่สถาบันจัดให้แก่ นิสิตนักศึกษา หรือส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาจัดขึ้นเองตามความสมัครใจ มุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาทางด้านต่างๆ ส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบ รวมทั้งมีการพัฒนาสติปัญญา รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิลำเนา

จารุพร แสงเป่า (2534: 74-75) ได้สำรวจปัญหาสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลก่อการณณ์พบว่า สถานภาพการสมรสของบิดามารดากับระดับสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาลไม่มีความสัมพันธ์กัน และนักศึกษาพยาบาลที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาอยู่ร่วมกันมีปัญหาสุขภาพจิตมากที่สุด เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างจังหวัดต้องเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ต้องแยกจากบิดามารดาอยู่กับญาติ หรือหอพักทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดปัญหาสุขภาพจิตขึ้นได้ จิตรา วสุวานิส และคณะ (2523:32) ได้สำรวจสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในเรื่องเกี่ยวกับการย้ายถิ่นกับปัญหาสุขภาพจิต พบว่า นักศึกษาที่ย้ายจากถิ่นกำเนิด หรือภูมิลำเนาเดิม แล้วไปศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในถิ่นอื่นจะมีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักศึกษากลุ่มที่ไม่ย้ายถิ่น โดยจะมีปัญหาด้านการดำรงชีวิต ปัญหาด้านอารมณ์ และปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รัตนา ยัญทิพย์ (2522:136) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมการตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์มีการปรับตัวไม่ต่างกัน ดารณี ประคองศิลป์ (2530:92) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาปรากฏว่า เมื่อพิจารณาความแตกต่างของการประสบปัญหา รายด้านแล้ว ไม่พบว่านักศึกษาแพทย์ที่มีภูมิลำเนาภาคใต้ กับนักศึกษาแพทย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอื่นๆ มีปัญหาการปรับตัวในด้านต่างๆแตกต่างกัน จุไร ชุมรัมย์ (2526:105) ทำการศึกษา

สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนต่างกัน โดยนิสิตนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครมีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด นิรันดร์ จุลทรัพย์ และพยัต คงศรีแก้ว (2536:81) ทำการศึกษาปัญหาทางด้านส่วนตัว สังคม และด้านการเรียน ของนิสิตภาคสมทบ หลักสูตร 4 ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล พบว่า นิสิตมีปัญหาทางด้านส่วนตัว ด้านสังคม และด้านการเรียนแตกต่างกัน โดยนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล มีปัญหาทั้ง 3 ด้านมากกว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ยี่สุน เสรีบุรณะพงศ์ (2528:81) ทำการศึกษาปัญหาส่วนตัว สังคม และการเรียนของนิสิตต่างจังหวัด ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ข้อปัญหาส่วนตัวที่แตกต่างกัน คือ รู้สึกว่าเหงา คิดถึงบ้าน ไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย รู้สึกไม่ปลอดภัยขณะที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ข้อปัญหาสังคมที่แตกต่างกัน คือ เพื่อนๆชอบรวมกันเป็นกลุ่มที่มาจากจังหวัดเดียวกัน ตนเองไม่มีกลุ่ม รู้สึกโดดเดี่ยว ไม่กล้าแสดงออกเมื่ออยู่ต่อหน้าคนจำนวนมาก เมื่อมีปัญหาไม่ทราบว่าจะไปปรึกษาใคร ส่วนข้อปัญหาการเรียน พบว่า ภูมิลำเนาของนิสิตต่างจังหวัดมิได้มีอิทธิพลต่อการเกิดปัญหาการเรียน สุรพล โพพิศ (2518:98) ได้ทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมของนักศึกษาในวิทยาลัยครูยะลา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน จะมีค่านิยมทางสังคมต่างกัน ส่วน วีระ นทีวุฒิกุล (2521:40) ศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกัน วราภรณ์ บวรศิริ และทองอินทร์ วงศ์โสธร (2522:425) ทำการศึกษาเกี่ยวกับโอกาสการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในเมืองจะมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้มากกว่านักเรียนที่อยู่นอกเมือง หรือที่เรียนอยู่ในโรงเรียนนอกเมือง ชูพันธ์ สมเกื้อ (2523:53) ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับกิจกรรมในวิทยาลัยครูในภาคใต้ พบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีทัศนคติต่อกิจกรรมนักศึกษาต่างกัน

จากผลการศึกษาที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในเมือง ได้พบได้เห็นการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีโอกาสเลือกและมีค่านิยมที่ดีในสิ่งที่ตนได้พบได้เห็น ตรงกันข้ามกับนิสิตนักศึกษาที่อยู่นอกเมือง ซึ่งไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในเมืองและนิสิตนักศึกษาที่อยู่นอกเมือง จึงน่าจะมีปัญหาและการปรับตัวแตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับอาชีพของผู้ปกครอง

นิลวรรณ ศิริอังกุล (2535:49) ได้ศึกษาอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับสุขภาพจิต ผลการศึกษา พบว่า ครอบครัวที่อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่างกัน เด็กวัยรุ่นจะมีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน อรพรรณ พนาพิทักษ์กุล (2539:94) ได้ศึกษาองค์ประกอบสถานภาพ

ส่วนตัวของเด็กก่อนวัยรุ่นในชุมชนแออัด พบว่า เด็กก่อนวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง ที่มีสภาพครอบครัว อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และการได้รับความช่วยเหลือแตกต่างกัน มีการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน ส่วน ศศิพันธ์ ทรงสัตย์ (2542:51-56) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต กล่าวคือ นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย เกษตร ธุรกิจส่วนตัว หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ฯลฯ เนื่องจาก อาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติ ได้รับการยกย่องจากสังคม หากใช้จ่ายอย่างประหยัดย่อมมีความเป็นอยู่ที่ดี ปราศจากความเสี่ยง ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ซึ่งผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา เห็นความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน จึงเอาใจใส่นักศึกษาเรื่องการเรียน เพื่อให้ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี อันจะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และ ชีรวัฒน์ นิเจนตร (2526:49) ได้ทำการศึกษาในเรื่องของอาชีพผู้ปกครองที่มีผลต่อสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่น สรุปได้ว่า อาชีพของผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตเพียงด้านเดียว คือ ความวิตกกังวล โดยเด็กวัยรุ่นที่ผู้ปกครองไม่มีอาชีพ เกษียณอายุราชการ หรือมีอาชีพค้าขายที่ลงทุนน้อย จะมีความวิตกกังวลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ หรือเป็นผู้บริหารในหน่วยงานต่างๆ

งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัว

ศุภวดี บุญญวงษ์ (2539:33) ศึกษาเรื่องการปรับตัวพบว่า ผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา จะประสบปัญหาการปรับตัวด้านต่างๆ ซึ่งแตกต่างกันไปตามเพศ คณะวิชา ระดับชั้นปี และผลการเรียน ส่วน สุภาณี เจียมศักดิ์ (2543:87-93) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวในการศึกษาของเพศชายและหญิง วิชาเอกพลศึกษา คณะพลศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตชายและหญิงมีพฤติกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน และชาติชาย หมั่นสมักร (2542:124-126) ได้ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกันและมีการปรับตัวอยู่ในระดับพอใช้ ชาติชาย หมั่นสมักร ยังได้ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาด้านบรรยากาศการเรียนการสอนกับสัมพันธภาพ พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในบรรยากาศการเรียนการสอนดี จะมีการปรับตัวได้มากกว่านักศึกษาที่อยู่ในบรรยากาศการเรียนการสอนที่ไม่ดี และการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษากับอาจารย์และสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษา จะทำให้นักศึกษามีการปรับตัวได้มากกว่าการมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี

ณัฐพล แนวจำปา (2540:57) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การปรับตัวของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีการปรับตัวด้านการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสังคม ด้านสุขภาพ ด้านการเงินและที่พักอาศัย

มีการปรับตัวอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับที่วาร์นีย์ แจ่มกระจาย (2540:115-116) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ พบว่า นักศึกษามีการปรับตัวด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนธัญย์ วรรณโชตก (2536:65) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวด้านส่วนตัวและสังคมกับการศึกษาของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ของมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ผ่านการสอบคัดเลือกจากทบวงมหาวิทยาลัยและสอบคัดเลือกจากระบบโควตา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นนิสิตที่ผ่านการสอบคัดเลือกจากทบวงมหาวิทยาลัย จะมีความรู้สึกว่าตนเองขาดความเชื่อมั่นในการทำงาน และมีความต้องการความช่วยเหลือในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน กับอาจารย์ และการเข้าสังคมมากกว่านิสิตที่ผ่านการสอบคัดเลือกจากระบบโควตา

ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540:34) ได้สรุปผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวว่า วัยรุ่นที่เป็นนิสิตนักศึกษา มีความสนใจ มีความต้องการ และมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การเรียนการสอน และกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม พบว่า นิสิตนักศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับห้องเรียน สถานที่เรียน และกิจกรรมต่างๆ ส่วนการปรับตัวให้เข้ากับการเรียนการสอน พบว่า นิสิตนักศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับระบบการเรียนการสอน ส่วนการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน พบว่า นิสิตนักศึกษาขาดความเชื่อมั่นในการคบเพื่อน ทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ

สุมาลี สุวรรณภักดี (2541:102-115) ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 หลักสูตรพยาบาลศาสตร วิทยาลัยพยาบาลในเขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า การปรับตัวของนักศึกษาโดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการปรับตัวของนักศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า การปรับตัวด้านการเรียน การปรับตัวด้านสังคม และการปรับตัวด้านส่วนตัวและอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า นักศึกษากลุ่มหนึ่งมีคะแนนการปรับตัวอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแสดงว่า นักศึกษากลุ่มนั้นมีปัญหาในการปรับตัว ส่วนสุภาณี เจียมศักดิ์ (2543:87-93) ศึกษาพฤติกรรม การปรับตัวในการศึกษาของนิสิตวิชาเอก พลศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมการปรับตัวในการศึกษาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน นิสิตมีพฤติกรรมการปรับตัวอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาของ สุภาณี เจียมศักดิ์ ยังพบอีกด้วยว่า นิสิตมีพฤติกรรมการปรับตัวในการศึกษาไม่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยของเคซมาร์ชและคนอื่นๆ (Kaczmarch and others.1990:1195-1202) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งนักศึกษออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นักศึกษาทั่วไป เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 57 คน กลุ่มที่ 2 เป็นนักศึกษาโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จำนวน 24 คน และกลุ่มที่ 3 เป็นนักศึกษาซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการปรับตัวด้านการเรียน จำนวน 68 คน โดยใช้แบบสอบถามการปรับตัวในวิทยาลัยของนักศึกษา เอส เอ ซี คิว (Student Adjustment to College Questionnaire) ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษา

กลุ่มที่ 3 ที่มีจุดมุ่งหมายในการปรับตัวด้านการเรียน มีความแตกต่างกับกลุ่มที่ 1 กลุ่มควบคุม และกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้อยู่ในโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการเรียน

ราศรี ธรรมนิยม (2535:221-237) ได้ศึกษาทักษะและพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในช่วงวันหยุด นักศึกษา ร้อยละ 70.90 เตรียมบทเรียนในวันรุ่งขึ้น เป็นบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอ นักศึกษา ร้อยละ 65.70 จะเลือกเรียนในห้องเรียนที่มีคนเก่ง เพื่อจะได้เรียนเก่งตามเพื่อน นักศึกษาร้อยละ 54.80 เข้าหอสมุดสัปดาห์ละ 2-4 วัน นักศึกษา ร้อยละ 70.50 เคยอ่านนิตยสาร วารสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาเอก และนักศึกษา ร้อยละ 50.8 เคยซื้อหนังสือ วารสารเกี่ยวกับวิชาเอกมาอ่าน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักศึกษาส่วนมากมีการเตรียมตัวสำหรับการเรียน

โลว-ลู (Luo-Lu.1990:225-232) ได้ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาจีน จำนวน 49 คน ในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ต่อความคิดถึงบ้าน ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพ สุขภาพจิต ความต้องการการเอาใจใส่ และความคิดถึงบ้าน ส่งผลกระทบต่อการรับรู้ทางด้านสติปัญญา โดยเฉพาะด้านการเรียน แต่เมื่อเวลาผ่านไป พฤติกรรมที่นักศึกษาจีนแสดงออกมา รวมทั้งสภาพสังคมที่นักศึกษาสามารถปรับตัวได้ ทำให้ความเครียดต่างๆค่อยๆลดลง ส่วนความคิดถึงบ้านยังคงมีอยู่ และจรรยาพร กาญจนโชติ (2536:118-120) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมีการปรับตัวและระดับสุขภาพจิตทุกๆด้านอยู่ในระดับปกติ และนิสิตที่มีการปรับตัวดีจะมีสุขภาพจิตดีด้วย

ศรีวร เจนประภาพงศ์ และ คณะ (2539:1) ได้สำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่า การเรียนในมหาวิทยาลัยแตกต่างกับการเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยสิ้นเชิง เริ่มตั้งแต่สถานที่เรียน สังคมเพื่อน อาจารย์และวิธีสอน เวลาเรียน วิธีการเรียน และความรับผิดชอบต่อการเรียน นักศึกษาจะต้องพึ่งพาตนเองสูงมาก และมีบทบาทในการเรียนด้วยตนเองมาก อาจารย์จะเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น ในเวลาเรียนนักศึกษาจะต้องจดคำบรรยาย โดยเฉพาะในบางวิชาที่ไม่มีหนังสือหรือเอกสารประกอบคำสอน ฉะนั้น นักศึกษาจะต้องศึกษาด้วยตนเองมากขึ้นด้วย วิไล พงศ์สืบชาติ (2528:87-91) ได้ศึกษาความรู้สึกแตกต่างจากบุคคลอื่นของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2527 พบว่า นักศึกษาประมาณร้อยละ 61.00 มีความรู้สึกแตกต่างจากบุคคลอื่นอยู่ในระดับต่ำ นักศึกษาประมาณร้อยละ 29.00 มีความรู้สึกแตกต่างจากบุคคลอื่นอยู่ในระดับปานกลาง และมีเพียงประมาณร้อยละ 10.00 ที่มีความรู้สึกแตกต่างจากบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง และในการศึกษาเกี่ยวกับการปรับบทบาทหรือการลดความไม่สอดคล้อง พบว่า นักศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับที่ได้รับการคาดหวังจากเพื่อนและอาจารย์ รวมทั้งสามารถมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นตัวแปรที่อธิบายความรู้สึกแตกต่างจากบุคคลอื่นได้มากที่สุด ส่วน ศุภวดี บุญญวงค์

(2539:82-99) ศึกษาสภาพปัญหาการปรับตัวของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2538 พบว่า นิสิตมีการปรับตัวด้านผู้สอน ด้านเพื่อน ด้านกิจกรรมนิสิต ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน และด้านชีวิตความเป็นอยู่ในหอพักและในมหาวิทยาลัยทั่วไป โดยเฉลี่ย อยู่ในระดับปรับตัวได้ปานกลาง สอดคล้องกับ ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540:104-105) ที่ศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านส่วนตัวของนักศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของนิสิตนักศึกษา

ณัฐติยา จตุรนาถกุล (2541:6) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครเหนือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตร 2 ปี พบว่า มีปัญหาด้านการศึกษาและปัญหาด้านกิจกรรมนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านสังคมและปัญหาด้านเศรษฐกิจ นักศึกษามีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย พิมพ์มาส ตันท์เจริญรัตน์ (2532:162-172) ศึกษาปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคตาก พบว่า นักศึกษามีปัญหาเรียงตามลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ปัญหาด้านการเรียน ด้านสังคม ด้านการเงิน ด้านสุขภาพ พลานามัย และด้านที่อยู่อาศัย และ วลีวรรณ ศรีเตชะวิวัฒน์ (2536:73-77) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา พบว่า นักศึกษามีปัญหาสูงสุดด้านการเรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านเพื่อนและสังคม ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ตามลำดับ สอดคล้องกับที่ รัตนา ศิริพานิช (2530:60) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2530 พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนการสอนมากที่สุด กล่าวคือ นักศึกษามีความรู้สึกว่ามีการแข่งขันในทางการเรียน วิตกกังวลมากเกี่ยวกับการเรียน แบ่งเวลาเรียนไม่ถูก และรู้สึกว่าตัวเองไม่อบอุ่นมั่นคง รองลงมา คือ ปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน คือ นักศึกษารู้สึกว่าเหงาเมื่อขาดเพื่อน รู้สึกเกรงใจเพื่อนเมื่อไปขอความช่วยเหลือ รู้สึกว่าเพื่อนไม่จริงใจต่อกัน ส่วนปัญหาการปรับตัวระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีน้อยที่สุด และข้อที่นักศึกษารู้สึกว่ามีปัญหาการปรับตัวมาก คือ รู้สึกว่าตนเองขาดความเป็นกันเองกับอาจารย์ รู้สึกว่ามีความลำบากใจในการเข้าพบอาจารย์ รู้สึกว่าสถานที่พักอาจารย์ไม่เป็นสัดส่วนทำให้ไม่กล้าเข้าไปปรึกษา นอกจากนี้ สุจินต์ ยมศรีเคน (2536:60-65) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข และได้สรุปปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละด้านที่สำคัญ คือ

- 1.ด้านการเรียน พบว่า เนื้อหาวิชาที่เรียนมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับชั่วโมงเรียน
- 2.ด้านสังคม พบว่า นักศึกษาไม่กล้าปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น
- 3.ด้านการเงิน พบว่า ในชั้นเรียนมีการเก็บเงินสำหรับใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆมากเกินไป

4.ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในหอพักไม่ดีเท่าที่ควร

5.ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า นักศึกษามีความเครียดมากเมื่อจะมีการสอบหรือทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

6.ด้านกิจกรรม พบว่า วิทยาลัยพยาบาลจัดสรรเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในด้านกิจกรรมน้อย
กรพินธุ์ วัฒนสุข (2542:5-6,76) ได้ศึกษาปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครวัดพระบาทนพรัตน์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีปัญหา
ด้านการเรียนและวิธีแก้ปัญหาด้านการเรียนแตกต่างกัน โดยได้จำแนกปัญหาด้านการเรียน
ออกเป็นปัญหาในการเรียนภาคทฤษฎีและปัญหาในการเรียนภาคปฏิบัติ

1.ปัญหาในการเรียนภาคทฤษฎี ได้แก่ เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ชอบวิชาที่ศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง เรียนไม่เข้าใจ อาจารย์ให้งานมากเกินไป อาจารย์สั่งงานซ้ำซ้อน ไม่เข้าใจงานที่
อาจารย์ให้ทำ ไม่ได้วางแผนการเรียนล่วงหน้า ทำงานไม่ทัน เบื่อหน่ายการเรียนวิชาพื้นฐาน
บางวิชา วิชาพื้นฐานบางวิชายากเกินไป ไม่ชอบไปเรียนนอกสถานที่ ไม่ชอบอาจารย์ผู้สอน
ไม่กล้าถามอาจารย์เมื่อเรียนไม่เข้าใจ และกลัวสอบตก

2.ปัญหาในการเรียนภาคปฏิบัติ ได้แก่ ไม่เข้าใจวิธีการปฏิบัติงาน ไม่กล้าถามอาจารย์
ไม่คุ้นเคยกับสถานที่ปฏิบัติงาน ไม่คุ้นเคยกับผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ฝึกปฏิบัติ ทำงานไม่ทันตาม
กำหนด ถูกตำหนิเรื่องคุณภาพของงาน งานยากเกินไป ไม่ชอบอาจารย์นิเทศก์ และรู้สึก
เหนื่อยมากกับการฝึกปฏิบัติ

ส่วนปัญหาด้านการเรียนของเด็กวัยรุ่น สแตรง (Strang.1958: 125) ศึกษาพบว่า
เด็กแสดงความกลัวและไม่สบายใจออกมาในเรื่องการสอบ การพูดหน้าชั้น การประสบ
ความล้มเหลวในการเรียน มีความวิตกกังวลในเรื่องสอบว่าจะได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน นอกจากนี้
ยังประสบปัญหาด้านการขาดความสนใจในบางวิชา ต้องเรียนวิชาที่ตนไม่ชอบ ห้องเรียน และ
ตำราเรียนไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน มีเสรีภาพในห้องเรียนน้อยเกินไป สภาพการเรียนใน
ห้องเรียนไม่เหมาะสม และเวลาที่ใช้ในการอธิบายในห้องเรียนไม่เพียงพอ

ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540:25) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า การเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย นักศึกษา
จะต้องพบกับปัญหาการปรับตัวหลายๆด้าน ได้แก่ ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน สังคม
เศรษฐกิจ และด้านอารมณ์ ปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักศึกษาจะต้องใช้ความพยายามในการปรับตัว
เป็นอย่างมาก

สาเหตุของปัญหาด้านการเรียนมีทั้งสาเหตุจากตัวนิสิตเอง จากผู้สอน จากระเบียบ
การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการเรียน และจากงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ภัทรา นิคมานนท์ และ
วรรณิ์ รูปชาติ (2529:70-72) ได้ทำการวิจัยสาเหตุของปัญหาการเรียนของนักศึกษาภาคปกติ
กับครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ที่ลงทะเบียนเป็นนักศึกษาวิทยาลัยครูจันทระเกษม
ในโครงการอบรมครูและบุคลากรประจำการทางการศึกษา (อ.ค.ป.) พบว่า สาเหตุสำคัญของ
ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาภาคปกติและนักศึกษาอ.ค.ป.ได้แก่ การไม่สามารถปรับตัวเข้า

กับสถานการณ์การเรียนรู้ได้ มีความจำเป็นต้องขาดเรียนหรือมาสาย และปรับตัวเข้ากับผู้สอนไม่ได้ วิธีการที่นักศึกษาภาคปกติของวิทยาลัยครูจันทระเกษมใช้ในการแก้ปัญหาด้านการเรียน เป็นวิธีการทั้งในทางลบและบวก ได้แก่ การหนีเรียน คัดลอกหรือวานจ้างให้ผู้อื่นทำงานแทน รองลงมา คือ วิธีการปรับปรุงตนเอง ได้แก่ การเลือกนั่งแถวหน้าในการเรียน พยายามไม่ขาดเรียน และ ยกเลิกวิชาเรียน เป็นต้น (ภัทรา นิคมานนท์ และวรรณิ์ รูปขำดี.2529:70-72)

จากเอกสารงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวนิสิต นักศึกษาทุกด้าน ล้วนส่งผลกระทบต่อนิสิตนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสัมพันธภาพระหว่างบุคคล บรรยากาศการเรียนการสอน ทักษะคิดของนิสิตนักศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กิจกรรมนิสิต นักศึกษา ภูมิสำเนา อาชีพของผู้ปกครองต่างก่อให้เกิดปัญหาการปรับตัวกับนิสิตนักศึกษาทั้งสิ้น โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งจะมีการปรับตัวได้ยากกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีอื่นด้วย ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ทราบปัญหาการปรับตัวของนิสิต อันจะเป็นแนวทางต่อ มหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษา และตัวนิสิต ในการป้องกัน ส่งเสริม แก้ปัญหา รวมถึงพัฒนา การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เกี่ยวกับปัญหาการปรับตัว โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้ คือ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2545 จากคณะทันตแพทยศาสตร์ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 1,958 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2545 ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจจ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970:608) ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 288 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วนจำแนกตามคณะและเพศ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะวิชา

คณะ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ทันตแพทยศาสตร์	14	44	58	2	6	8
แพทยศาสตร์	41	46	87	6	7	13
วิทยาศาสตร์	144	303	447	21	45	66
มนุษยศาสตร์	95	331	426	14	49	63
ศิลปกรรมศาสตร์	89	141	230	13	21	34
ศึกษาศาสตร์	88	181	269	13	26	39
สังคมศาสตร์	142	299	441	21	44	65
รวม	613	1,345	1,958	90	198	288

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต ได้แก่ เพศ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิสำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของ ญัฐพล แนวจำปา (2540:79-89) ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540:138-151) และ สิบพงศ์ จินดาพล (2533:75-87) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อคำถามทางบวก

1	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวน้อย
2	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างน้อย
3	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวปานกลาง
4	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างมาก
5	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวมาก

ข้อคำถามทางลบ

1	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวมาก
2	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างมาก
3	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวปานกลาง
4	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างน้อย
5	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องดังกล่าวน้อย

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยในแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหการปรับตัวมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหการปรับตัวมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหการปรับตัวปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหการปรับตัวน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหการปรับตัวน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแบบสอบถามปัญหาการปรับตัวของ ญัฐพล แนวจำปา (2540:79-89) ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540 : 138-151) และสิบพงศ์ จินดาพล (2533:75-87) แล้วนำมาสร้างเป็น

แบบสอบถามปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต ได้แก่ เพศ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิสำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจแก้สำนวนและสาระเนื้อหาของคำถามให้ชัดเจน

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test (Ferguson.1981:180) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.761 ขึ้นไป ไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 58 ข้อ

4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.1984:61) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.91

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยไปแสดงต่อผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป ที่นิสิตชั้นปีที่ 1 ทุกคณะของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. นำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2.ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่หนึ่ง เพื่อศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์โดยการหาคะแนนเฉลี่ย (Mean)และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่สอง เป็นการเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิลำเนา วิเคราะห์โดยใช้ t-test เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยใช้F-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (Ferguson.1981 :46)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (Ferguson.1981 :68)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

2.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มใช้ที-เทสต์ (t-test for Independent Groups)

2.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) หรือ F-test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิสำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง เพื่อให้การแปลความหมายของข้อมูล เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F – distribution
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ จะตกอยู่ในช่วง ปฏิเสธสมมุติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต และภูมิสำเนา วิเคราะห์โดยใช้ t – test ส่วนตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยใช้ F-test

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	90	31.3
1.2 หญิง	198	68.7
รวม	288	100.0
2. กลุ่มสาขาวิชา		
2.1 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	87	30.2
2.2 สังคมศาสตร์	201	69.8
รวม	288	100.0
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
3.1 ต่ำกว่า 2.50	43	14.9
3.2 2.50 – 2.99	124	43.1
3.3 ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	121	42.0
รวม	288	100.0
4. การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต		
4.1 ไม่เข้าร่วม	26	9.0
4.2 เข้าร่วม	262	91.0
รวม	288	100.0
5. ภูมิลำเนา		
5.1 ในชุมชนเมือง	199	69.1
5.2 นอกชุมชนเมือง	89	30.9
รวม	288	100.0
6. อาชีพของผู้ปกครอง		
6.1 รับราชการ	81	28.1
6.2 ลูกจ้าง	40	13.9
6.3 ค้าขาย	81	28.1
6.4 เกษตรกรรม	12	4.2
6.5 ธุรกิจส่วนตัว	51	17.7
6.6 รัฐวิสาหกิจ	15	5.2
6.7 อื่นๆ	8	2.8
รวม	288	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.7) เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา พบว่า เป็นกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 69.8) กับกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 30.2) ส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง คือ อยู่ในช่วงคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.50 – 2.99 (ร้อยละ 43.1) ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม (ร้อยละ 91.0) ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนเมือง (ร้อยละ 69.1) ส่วนใหญ่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ และอาชีพค้าขายจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 28.1)

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัญหาการปรับตัว	นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 n = 288	
		$\bar{X}$	S.D.
	<u>ด้านอารมณ์</u>		
1	มีความลำบากใจที่จะต้องตัดสินใจด้วยตนเอง	2.67	0.83
2	ไม่สบายใจเมื่อมีผู้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวท่าน	3.32	0.86
3	รู้สึกเศร้าหมองโดยไม่ทราบสาเหตุ	2.52	1.03
4	รู้สึกมีความวิตกกังวลอยู่เสมอ	2.56	1.02
5	รู้สึกอึดอัดใจเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่น	2.46	0.97
6	เป็นคนขี้อาย ประหม่าง่าย	2.94	1.01
7	รู้สึกตื่นเต้นง่าย ควบคุมอารมณ์ไม่ได้	2.57	0.92
8	มักจะเหม่อลอยขณะเรียน	2.42	0.97
	รวม	2.68	0.61
	<u>ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน</u>		
1	ไม่มีเพื่อนสนิทที่มหาวิทยาลัย	1.57	0.85
2	มีความรู้สึกว่าตัวท่านไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ	2.05	0.90
3	ไม่มีเพื่อนสนิทที่จะปรึกษาปัญหาได้	1.62	0.93
4	เพื่อนๆมักจะพูดจาเหยียดหยามท่าน	1.47	0.78
5	เพื่อนๆไม่ค่อยเห็นด้วยกับความคิดของท่าน	1.90	0.85

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการปรับตัว	นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 n = 288	
		$\bar{X}$	S.D.
6	เพื่อนๆไม่ค่อยยอมรับท่าน ทั้งๆที่ท่านพยายามทำดีด้วยแล้ว	1.51	0.78
7	เพื่อนๆชอบล้อเลียนเรื่องปมด้อยหรือความบกพร่องทางร่างกาย	1.74	0.90
8	เพื่อนๆมักชักนำไปในทางที่ไม่ดี เช่น การเล่นการพนัน หนีเรียน	1.60	0.89
9	รู้สึกน้อยใจที่เพื่อนๆมีบางสิ่งบางอย่างเหนือกว่า	1.73	0.89
10	รู้สึกว่าเหวเพราะขาดเพื่อน	1.96	1.04
11	รู้สึกว่าเพื่อนไม่ให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน	1.93	0.90
	รวม	1.74	0.60
	<u>ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์</u>		
1	อาจารย์ไม่ค่อยยอมรับความคิดเห็นของท่าน ทำให้ไม่อยากเรียน	2.12	0.85
2	อาจารย์ไม่ให้ความยุติธรรมกับท่าน	1.98	0.91
3	อาจารย์ไม่ให้ความสำคัญต่อท่านในฐานะที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย	1.90	0.85
4	อาจารย์ไม่พอใจเมื่อท่านแสดงความคิดเห็น ทำให้ท่านหมดกำลังใจ	1.68	0.77
5	อาจารย์ไม่ค่อยได้เข้าสอนในชั้นเรียน ปล่อยให้นิสิตนักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เอง	1.83	0.89
6	อาจารย์มักจะดูต่ำกว่ากล่าวท่าน ทำให้ท่านกลัว	1.72	0.87
7	อาจารย์ไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับท่าน ทำให้ไม่กล้าเข้าพบอาจารย์	2.03	1.02
8	อาจารย์ไม่เอาใจใส่ท่าน ทำให้การเรียนไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร	1.84	0.87
9	อาจารย์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาเมื่อท่านมีปัญหา ทำให้ท่านประสบปัญหาในการเรียน	2.17	0.98
10	อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาให้คำแนะนำช่วยเหลือท่านนอกเวลาเรียน ทำให้ท่านประสบปัญหาในการเรียน	2.22	0.97
11	เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนท่านจะพบอาจารย์ยาก ทำให้เบื่อกับการเรียนวิชานั้น	2.48	1.08

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการปรับตัว	นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 n = 288	
		$\bar{X}$	S.D.
12	รู้สึกว่าตำราที่อาจารย์ใช้ประกอบการสอนไม่ทันสมัย ทำให้เบื่อการเรียน	2.51	1.11
13	รู้สึกว่าอาจารย์ เข้มงวดมาก ทำให้อยากขาดเรียน เพราะบรรยากาศไม่น่าเรียน	2.70	1.10
14	รู้สึกว่าอาจารย์คือผู้สร้างปัญหาให้ท่าน ทำให้ไม่อยากเรียนวิชานั้นๆ	2.17	0.99
15	อาจารย์สอนเกินเวลา ทำให้ท่านหงุดหงิด เพราะไปเรียนวิชาต่อไปไม่ทัน	3.33	1.09
	รวม	2.18	0.63
	<u>ด้านวิธีการเรียน</u>		
1	รู้สึกลำบากใจในการออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน	3.03	1.13
2	รู้สึกขาดทักษะในการอ่านหนังสือประกอบการเรียนที่เป็นภาษาต่างประเทศ	3.29	1.14
3	ฟังคำบรรยายไม่ค่อยเข้าใจทำให้เบื่อหน่ายการเรียน	2.97	0.99
4	ไม่ทราบวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ	2.80	1.03
5	เข้าชั้นเรียนสายเสมอๆ	2.38	1.19
6	นอนตื่นสายบ่อยทำให้ไปเรียนไม่ทัน	2.23	1.19
7	มักจะนั่งหลับขณะที่กำลังเรียนเสมอๆ	2.17	1.13
8	ขณะที่ฟังอาจารย์บรรยาย ท่านสนใจเหตุการณ์ภายนอกห้องเรียนด้วย	2.65	0.98
9	จดจำเนื้อหาสาระที่เรียนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น	2.92	0.90
10	เมื่อมีเวลาว่างจะดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านตำราเรียน	3.69	1.01
	รวม	2.81	0.65
	<u>ด้านการใช้บริการของหอสมุด</u>		
1	รู้สึกไม่ได้รับความสะดวกในการใช้บริการ	2.49	0.93
2	จำนวนหนังสือที่ท่านสามารถยืมออกได้มีน้อยเกินไป	2.52	1.06
3	ขาดความรู้ในการใช้หอสมุด ทำให้ไม่ทราบวิธีในการค้นหาหนังสือ	2.27	1.02

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการปรับตัว	นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 n = 288	
		$\bar{X}$	S.D.
4	ในหอสมุดมีนิตยภัณฑ์เสียงดัง ทำให้ไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือ	2.64	1.13
	รวม	2.48	0.75
1	<u>ด้านหลักสูตรและการสอน</u> ในหลักสูตรมีวิชาบังคับมากเกินไป	3.20	1.03
2	รายวิชาเลือกที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนไม่ตรงกับความต้องการของท่าน	3.18	1.05
3	รู้สึกว่าลงทะเลเรียนมากเกินไปจนดูหนังสือไม่ทัน	3.02	1.07
4	รู้สึกไม่มีความถนัดในสาขาวิชาที่เรียน	2.66	1.07
5	วิชาที่เรียนยากเกินไปสำหรับท่าน	2.72	1.02
6	วิชาเลือกเสรีในหลักสูตรมีน้อยเกินไป ทำให้ไม่อยากเรียน เพราะไม่มีโอกาสเลือกเรียนตามความต้องการ	3.10	1.07
7	สาระในแต่ละรายวิชามีมากเกินไป ทำให้สับสนเรียนไม่เข้าใจ	3.02	1.05
	รวม	2.99	0.79
1	<u>ด้านอาคารสถานที่</u> ห้องเรียนไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น การระบายอากาศไม่ดี ทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน	3.00	1.11
2	มหาวิทยาลัยไม่มีสถานที่เอื้อต่อการนั่งทำงานตามลำพังเพียงพอ	3.39	1.16
3	ลิฟท์ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ ทำให้เข้าเรียนสาย	4.19	1.09
	รวม	3.53	0.92
	รวมทั้งสิ้น	2.46	0.48

จากตาราง 3 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยส่วนรวมมีปัญหาการปรับตัวในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.46, S.D. = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีปัญหาการปรับตัวด้านอารมณ์ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.68, S.D. = 0.61$) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนระดับน้อย ($\bar{X} = 1.74, S.D. = 0.60$) ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ระดับน้อย ($\bar{X} = 2.18, S.D. = 0.63$) ด้านวิธีการเรียนระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81, S.D. = 0.65$) ด้านการให้บริการ

ของหอสมุดระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48, S.D. = 0.75$) ด้านหลักสูตรและการสอนระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99, S.D. = 0.79$) และด้านอาคารสถานที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีปัญหาการปรับตัวระดับน้อยถึงระดับปานกลางในเกือบทุกข้อ ยกเว้นปัญหาการปรับตัวของนิสิตด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนข้อ 4 ที่ว่าเพื่อนๆมักจะพูดจาเหยียดหยาม ที่นิสิตมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด ส่วนปัญหาการปรับตัวของนิสิตด้านวิธีการเรียน ข้อ 10 ที่ว่าเมื่อมีเวลาว่างจะดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านตำราเรียน และปัญหาการปรับตัวของนิสิตด้านอาคารสถานที่ ข้อ 3 ที่ว่าจำนวนลิฟท์ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ นิสิตมีปัญหาการปรับตัวในระดับมาก

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิสำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง โดยใช้สถิติ t-test และสถิติ F-test ดังแสดงในตาราง 4-11

ตาราง 4 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ

ปัญหาการปรับตัว	ชาย n = 90		หญิง n = 198		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านอารมณ์	2.77	0.64	2.64	0.59	1.688	0.093
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	1.97	0.68	1.64	0.53	4.549	0.000*
ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์	2.31	0.72	2.12	0.58	2.409	0.017*
ด้านวิธีการเรียน	2.88	0.71	2.78	0.62	1.179	0.239
ด้านการใช้บริการของหอสมุด	2.48	0.77	2.48	0.74	0.024	0.981
ด้านหลักสูตรและการสอน	2.96	0.78	3.00	0.80	-0.394	0.694
ด้านอาคารสถานที่	3.38	0.96	3.59	0.90	-1.811	0.071
รวม	2.55	0.53	2.42	0.45	2.191	0.029*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ นิสิตชายและนิสิตหญิงมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอารมณ์ ด้านวิธีการเรียน ด้านการให้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ นิสิตชายและนิสิตหญิงมีปัญหาการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ปัญหาการปรับตัว	กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี n = 87		กลุ่มสาขาวิชา สังคมศาสตร์ n = 201		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านอารมณ์	2.74	0.63	2.66	0.60	1.053	0.293
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	1.83	0.53	1.70	0.63	1.623	0.106
ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์	2.23	0.59	2.16	0.65	0.838	0.403
ด้านวิธีการเรียน	2.93	0.61	2.76	0.67	1.975	0.049*
ด้านการใช้บริการของหอสมุด	2.48	0.75	2.48	0.76	-0.071	0.944
ด้านหลักสูตรและการสอน	3.20	0.68	2.90	0.82	2.971	0.003*
ด้านอาคารสถานที่	3.71	0.84	3.45	0.95	2.272	0.024*
รวม	2.55	0.40	2.42	0.51	2.130	0.034*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงว่านิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และด้านการใช้บริการของหอสมุด นิสิตมีปัญหาการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัญหาการปรับตัว	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง n = 121		ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง n = 124		ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ n = 43	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านอารมณ์	2.67	0.58	2.72	0.61	2.60	0.72
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	1.67	0.55	1.81	0.64	1.77	0.63
ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์	2.22	0.62	2.14	0.63	2.17	0.67
ด้านวิธีการเรียน	2.76	0.62	2.82	0.69	2.93	0.63
ด้านการใช้บริการของหอสมุด	2.52	0.72	2.50	0.80	2.31	0.70
ด้านหลักสูตรและการสอน	3.02	0.87	2.96	0.69	3.00	0.84
ด้านอาคารสถานที่	3.65	0.87	3.42	0.88	3.50	1.12
รวม	2.46	0.46	2.47	0.48	2.46	0.54

จากตาราง 6 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีปัญหาการปรับตัวระดับน้อยในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ส่วนด้านอารมณ์ ด้านวิธีการเรียน ด้านการใช้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน นิสิตมีปัญหาการปรับตัวระดับปานกลาง และด้านอาคารสถานที่ นิสิตมีปัญหาการปรับตัวระดับมาก

นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีปัญหาการปรับตัวระดับน้อยในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ส่วนด้านอารมณ์ ด้านวิธีการเรียน ด้านการใช้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ นิสิตมีปัญหาการปรับตัวระดับปานกลาง

นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาการปรับตัวระดับน้อยในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์และด้านการใช้บริการของหอสมุด ส่วนด้านอารมณ์ ด้านวิธีการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอนที่นิสิตมีปัญหาการปรับตัวระดับปานกลาง และด้านอาคารสถานที่ นิสิตมีปัญหาการปรับตัวระดับมาก

ตาราง 7 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัญหาการปรับตัว	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.50	0.25	0.67	0.51
	ภายในกลุ่ม	286	106.87	0.38		
	รวม	288	107.37			
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.20	0.60	1.67	0.19
	ภายในกลุ่ม	286	102.53	0.36		
	รวม	288	103.74			
ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.33	0.16	0.41	0.66
	ภายในกลุ่ม	286	113.83	0.40		
	รวม	288	114.15			
ด้านวิธีการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.92	0.46	1.08	0.34
	ภายในกลุ่ม	286	120.84	0.42		
	รวม	288	121.76			
ด้านการใช้บริการของหอสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2	1.54	0.77	1.36	0.26
	ภายในกลุ่ม	286	160.93	0.57		
	รวม	288	162.47			
ด้านหลักสูตรและการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.21	0.11	0.17	0.85
	ภายในกลุ่ม	286	179.64	0.63		
	รวม	288	179.85			
ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2	3.29	1.64	1.95	0.14
	ภายในกลุ่ม	286	240.07	0.84		
	รวม	288	243.35			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.20	1.10	0.01	1.00
	ภายในกลุ่ม	286	65.92	0.23		
	รวม	288	68.12			

จากตาราง 7 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีปัญหาการปรับตัวโดยรวม และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต

ปัญหาการปรับตัว	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนิสิต n = 26		เข้าร่วมกิจกรรมนิสิต n = 262		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านอารมณ์	2.84	0.59	2.67	0.61	1.350	0.178
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	2.03	0.62	1.71	0.59	2.572	0.011*
ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์	2.40	0.74	2.16	0.62	1.884	0.061
ด้านวิธีการเรียน	2.85	0.81	2.81	0.64	0.345	0.731
ด้านการใช้บริการของหอสมุด	2.42	0.78	2.49	0.75	-0.416	0.677
ด้านหลักสูตรและการสอน	2.98	0.74	2.99	0.80	-0.028	0.978
ด้านอาคารสถานที่	3.77	0.91	3.50	0.92	1.411	0.159
รวม	2.61	0.49	2.45	0.48	1.657	0.099

จากตาราง 8 แสดงว่า นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม และนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกันมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ด้านวิธีการเรียน ด้านการใช้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 9 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามภูมิลำเนา

ปัญหาการปรับตัว	ในชุมชนเมือง n = 199		นอกชุมชนเมือง n = 89		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านอารมณ์	2.67	0.60	2.70	0.64	-0.370	0.712
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	1.73	0.58	1.77	0.64	-0.464	0.643
ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์	2.22	0.64	2.08	0.61	1.835	0.068
ด้านวิธีการเรียน	2.83	0.61	2.77	0.74	0.773	0.440
ด้านการใช้บริการของหอสมุด	2.53	0.73	2.38	0.79	1.508	0.133
ด้านหลักสูตรและการสอน	3.03	0.80	2.90	0.78	1.250	0.212
ด้านอาคารสถานที่	3.50	0.90	3.60	0.97	-0.802	0.423
รวม	2.48	0.46	2.42	0.52	0.959	0.338

จากตาราง 9 แสดงว่า นิสิตที่มีภูมิลำเนาในชุมชนเมืองและนอกชุมชนเมืองมีปัญหาการปรับตัวโดยรวม และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

ปัญหาการปรับตัว	รับราชการ n = 81		ลูกจ้าง n = 40		ค้าขาย n = 81		เกษตรกรรม n = 12		ธุรกิจส่วนตัว n = 51		รัฐวิสาหกิจ n = 15		อื่นๆ n = 8	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านอารมณ์	2.66	0.60	2.76	0.62	2.69	0.61	2.75	0.81	2.61	0.64	2.75	0.55	2.70	0.44
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	1.66	0.57	1.83	0.68	1.73	0.62	1.73	0.46	1.85	0.60	1.75	0.65	1.63	0.42
ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์	2.06	0.63	2.13	0.60	2.19	0.62	2.22	0.62	2.36	0.70	2.15	0.54	2.33	0.46
ด้านวิธีการเรียน	2.72	0.64	2.67	0.67	2.92	0.64	2.87	0.60	2.85	0.65	2.88	0.88	2.94	0.31
ด้านการให้บริการของหอสมุด	2.35	0.71	2.51	0.79	2.40	0.75	2.35	0.55	2.71	0.77	2.68	0.83	2.84	0.68
ด้านหลักสูตรและการสอน	2.87	0.75	3.02	0.74	3.02	0.90	2.94	0.91	3.15	0.70	2.79	0.77	3.16	0.69
ด้านอาคารสถานที่	3.46	0.91	3.53	1.00	3.42	0.93	3.61	0.87	3.76	0.85	3.42	1.13	3.79	0.56
รวม	2.37	0.47	2.46	0.49	2.48	0.50	2.48	0.44	2.57	0.48	2.46	0.50	2.56	0.23

ตาราง 11 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

ปัญหาการปรับตัว	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	6	0.67	0.11	0.29	0.94
	ภายในกลุ่ม	282	106.70	0.38		
	รวม	288	107.37			
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	6	1.53	0.26	0.70	0.65
	ภายในกลุ่ม	282	102.21	0.36		
	รวม	288	103.74			
ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์	ระหว่างกลุ่ม	6	3.03	0.51	1.28	0.27
	ภายในกลุ่ม	282	111.12	0.40		
	รวม	288	114.15			
ด้านวิธีการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	6	2.66	0.44	1.04	0.40
	ภายในกลุ่ม	282	119.11	0.42		
	รวม	288	121.76			
ด้านการใช้บริการของหอสมุด	ระหว่างกลุ่ม	6	6.55	1.09	1.97	0.07
	ภายในกลุ่ม	282	155.92	0.56		
	รวม	288	162.47			
ด้านหลักสูตรและการสอน	ระหว่างกลุ่ม	6	3.44	0.57	0.91	0.49
	ภายในกลุ่ม	282	176.41	0.63		
	รวม	288	179.85			
ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	6	4.91	0.82	0.96	0.45
	ภายในกลุ่ม	282	238.44	0.85		
	รวม	288	243.35			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	6	1.38	0.23	1.00	0.43
	ภายในกลุ่ม	282	64.55	0.23		
	รวม	288	65.93			

จากตาราง 11 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวโดยรวม และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิสำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่สอง ปีการศึกษา 2545 จำนวน 288 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ด้านอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ด้านวิธีการเรียน ด้านการใช้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ จำนวน 58 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย(Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชา การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิสำเนา วิเคราะห์โดยใช้ t-test จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยใช้ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 288 คน เป็นเพศชาย 90 คน เพศหญิง 198 คน เป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 87 คน กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ 201 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 121 คน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง 124 คน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 43 คน จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนิสิต 26 คน เข้าร่วมกิจกรรมนิสิต 262 คน จำแนกตามภูมิลำเนา ในชุมชนเมือง 199 คน และนอกชุมชนเมือง 89 คน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง รับราชการ 81 คน ลูกจ้าง 40 คน ค้าขาย 81 คน เกษตรกรรม 12 คน ธุรกิจส่วนตัว 51 คน รัฐวิสาหกิจ 15 คน และอาชีพอื่นๆ 8 คน

2. การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ด้านวิธีการเรียน ด้านการใช้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ พบว่า นิสิตมีปัญหาในการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และด้านการใช้บริการของหอสมุดอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอารมณ์ ด้านวิธีการเรียน และด้านหลักสูตรและการสอน มีปัญหาการปรับตัวระดับปานกลาง ส่วนด้านอาคารสถานที่นิสิตมีปัญหาการปรับตัวระดับมาก

3. เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ภูมิลำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง สรุปได้ดังนี้

3.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตชายมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์แตกต่างกับนิสิตหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอารมณ์ ด้านวิธีการเรียน ด้านการใช้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ไม่พบความแตกต่าง

3.2 นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีปัญหาการปรับตัวด้านวิธีการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง

3.3 นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

3.4 นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมและนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมและนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวด้านอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ด้านวิธีการเรียน

ด้านการให้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนเมืองและนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกชุมชนเมืองมี ปัญหาการปรับตัวโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

3.6 นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีปัญหาในการปรับตัวน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบ การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าในปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนให้ ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ เพื่อนำมาประกอบการเรียนมากกว่าในอดีต ประกอบกับระบบ การเรียนการสอนในปัจจุบันมีลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) หรือ การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งโครงสร้างของหลักสูตรไม่ได้กำหนดเนื้อหาสาระว่า ในแต่ละชั้นเรียนหรือแต่ละภาคเรียนจะต้องเรียนวิชาใดบ้าง แต่เป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่ การศึกษาที่ต้องจัดทำรายละเอียด หรือที่เรียกว่า สาระการเรียนรู้ เช่น ถ้าผู้เรียนที่มีพื้นฐาน การเรียนค่อนข้างอ่อน โรงเรียนควรกำหนดชั่วโมงเรียนให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียน อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกัน ผู้เรียนที่มีความพร้อม มีความสามารถ โรงเรียนอาจกำหนด ชั่วโมงเรียนให้น้อยลง เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาเลือกเรียนวิชาตามความถนัดและความต้องการ มากขึ้น ครูผู้สอนควรสังเกตผลการเรียนของผู้เรียน ยึดหยุ่นเนื้อหาวิชา การจัดการเรียน การสอน เลือกสรรวิธีสอน เครื่องมือวัดประเมินผล ให้สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียนเป็น รายบุคคล ซึ่งหมายถึง ผู้สอนจะต้องหากิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิด วิเคราะห์ที่สูงขึ้นจนเต็มความสามารถ (เอกรินทร์ สัมहाศาล.2545) ผู้เรียนจึงมีโอกาเลือกเรียน ตามความสามารถ ความสนใจ และมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำ ความรู้มาประกอบการศึกษา อันเป็นลักษณะการเรียนที่คล้ายคลึงกับการเรียนในมหาวิทยาลัย ดังนั้น ผู้เรียนที่จะก้าวเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยในปัจจุบันจึงนับได้ว่าได้รับการปูพื้นฐานจากระบบ การเรียนการสอนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ประกอบกับ ในภาคเรียนแรกของการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ทางมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการปฐมนิเทศ นิสิตใหม่ เพื่อแนะนำมหาวิทยาลัย การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ตลอดจนข้อมูลต่างๆที่จำเป็นให้ กับนิสิต เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนนิสิตคนอื่นๆ ด้วย เหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้นิสิตมีปัญหาการปรับตัวน้อย

จากการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษามีปัญหาการปรับตัวด้านวิธีการเรียนในระดับมาก คือ เมื่อมีเวลาว่างจะดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านตำราเรียน อาจเนื่องมาจากนิสิตที่ศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ชั้นปีที่1 มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีลักษณะรักความสนุก

ด้านการให้บริการของหอสมุด ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนเมืองและนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกชุมชนเมืองมี ปัญหาการปรับตัวโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

3.6 นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีปัญหาในการปรับตัวน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบ การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าในปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนให้ ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ เพื่อนำมาประกอบการเรียนมากกว่าในอดีต ประกอบกับระบบ การเรียนการสอนในปัจจุบันมีลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) หรือ การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งโครงสร้างของหลักสูตรไม่ได้กำหนดเนื้อหาสาระว่า ในแต่ละชั้นเรียนหรือแต่ละภาคเรียนจะต้องเรียนวิชาใดบ้าง แต่เป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่ การศึกษาที่ต้องจัดทำรายละเอียด หรือที่เรียกว่า สาระการเรียนรู้ เช่น ถ้าผู้เรียนที่มีพื้นฐาน การเรียนค่อนข้างอ่อน โรงเรียนควรกำหนดชั่วโมงเรียนให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียน อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกัน ผู้เรียนที่มีความพร้อม มีความสามารถ โรงเรียนอาจกำหนด ชั่วโมงเรียนให้น้อยลง เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนวิชาตามความถนัดและความต้องการ มากขึ้น ครูผู้สอนควรสังเกตผลการเรียนของผู้เรียน ยึดหยุ่นเนื้อหาวิชา การจัดการเรียน การสอน เลือกสรรวิธีสอน เครื่องมือวัดประเมินผล ให้สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียนเป็น รายบุคคล ซึ่งหมายถึง ผู้สอนจะต้องหากิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิด วิเคราะห์ที่สูงขึ้นจนเต็มความสามารถ (เอกรินทร์ สีมหาศาล.2545) ผู้เรียนจึงมีโอกาสเลือกเรียน ตามความสามารถ ความสนใจ และมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำ ความรู้มาประกอบการศึกษา อันเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกับการเรียนในมหาวิทยาลัย ดังนั้น ผู้เรียนที่จะก้าวเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยในปัจจุบันจึงนับได้ว่าได้รับการปูพื้นฐานจากระบบ การเรียนการสอนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ประกอบกับ ในภาคเรียนแรกของการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ทางมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการปฐมนิเทศ นิสิตใหม่ เพื่อแนะนำมหาวิทยาลัย การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ตลอดจนข้อมูลต่างๆที่จำเป็นให้ กับนิสิต เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนนิสิตคนอื่นๆ ด้วย เหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้นิสิตมีปัญหาการปรับตัวน้อย

จากการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษามีปัญหาการปรับตัวด้านวิธีการเรียนในระดับมาก คือ เมื่อมีเวลาว่างจะดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านตำราเรียน อาจเนื่องมาจากนิสิตที่ศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ชั้นปีที่1 มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งบุคคลในวัยนี้ เป็นช่วงวัยที่มีลักษณะรักความสนุก

นิสิตเพศชายและนิสิตเพศหญิงมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเด็กผู้หญิงได้รับการดูแลปกป้องมาก และมีอิสระน้อยกว่าเด็กผู้ชาย ต้องปฏิบัติตามความต้องการของบิดามารดา นอกจากนี้ เด็กผู้หญิงยังมีความขัดแย้งอยู่ภายในของตนเอง มีความขี้อาย โดยจะเก็บความวิตกกังวลและความก้าวร้าวไว้ ส่วนเด็กผู้ชายมีอิสระในการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมมากกว่า ได้รับคำสอน คำแนะนำและการตักเตือนจากผู้ใหญ่ น้อยกว่าเด็กผู้หญิง (Kaplan.1959:293) จึงส่งผลให้นิสิตเพศชายและนิสิตเพศหญิงมีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภูซงค์ เลหาศิริวงศ์ (2535:93) ที่ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและกึ่งระบบโรงเรียน เขตการศึกษาที่11 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีสภาพปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนการสอนแตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีปัญหาการปรับตัวในระดับปานกลาง ในขณะที่นิสิตที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์มีปัญหาการปรับตัวอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะการเรียนของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นการศึกษาเล่าเรียนอยู่กับกฎเกณฑ์ ทฤษฎี ที่มีความยืดหยุ่นน้อยกว่านิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ อันอาจจะส่งผลสืบเนื่องถึงบุคลิกภาพของนิสิตทำให้เป็นคนที่มีความวิตกกังวล การปรับตัว ตัวอย่างเช่น นิสิตที่ศึกษาสาขาวิชาทางการแพทย์ซึ่งเป็นการศึกษาเล่าเรียนที่เกี่ยวกับการมีหรือไม่มีชีวิตอยู่ของมนุษย์ หรือที่เรียกเป็นภาษาพูดว่า เรียนเกี่ยวกับ"ความเป็นความตายของมนุษย์" จึงมีความจำเป็นที่นิสิตที่ศึกษาสาขาวิชาทางการแพทย์ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องจดจำกฎเกณฑ์ หลักการ ทฤษฎีให้ถูกต้อง แม่นยำ เนื่องจากหากเกิดความผิดพลาดก็จะส่งผลแก่ผู้ป่วยที่เข้ามาขอรับการเยียวยารักษา ประกอบกับปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งนิสิตต้องติดตามให้ทัน จึงส่งผลให้นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีลักษณะการเรียนที่คร่ำเคร่งมากกว่านิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ทำให้นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นกลุ่มนิสิตที่มีปัญหาการปรับตัวในที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภาวนา ใจประสาธ (2534:171) ที่ศึกษาการดำรงชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาแตกต่างกันมีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีปัญหาการปรับตัวด้านวิธีการเรียนด้านหลักสูตรและการสอน และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเรียนในระดับอุดมศึกษาในแต่ละสาขาวิชา มีลักษณะเฉพาะตาม เนื้อหาของวิชานั้นๆ จึงอาจเป็นเหตุให้วิธีการเรียนของนิสิตในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันมีปัญหาสำคัญที่ควรศึกษาและหาทาง ปรับปรุงแก้ไข ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524ก:3) กล่าวถึงปัญหาที่สำคัญๆ ไว้ ดังนี้

(1) ปัญหาเรื่องเนื้อหา หลักสูตรในปัจจุบันมีเนื้อหามากเกินไป และไม่สัมพันธ์กับสังคม โดยเฉพาะหลักสูตรของประเทศกำลังพัฒนา

(2) ปัญหาเรื่องจุดมุ่งหมาย หลักสูตรอุดมศึกษาจำนวนมากไม่กล่าวถึงปรัชญาและ จุดมุ่งหมายไว้ มีเฉพาะวิชาเรียนทำให้เกิดความสับสนทั้งผู้เรียนและผู้สอน

(3) ปัญหาการจัดหลักสูตร มีลักษณะคงตัวและเป็นขั้นตอนมากเกินไปจนยากแก่ การปรับปรุงแก้ไข และไม่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

(4) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการสอน ผู้จัดทำหลักสูตรและผู้สอนไม่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผู้จัดทำหลักสูตรและผู้สอนไม่มีการประสานงานกัน ผู้จัดทำหลักสูตร กำหนดหลักสูตรโดยไม่มีการดูแนวทางการสอน ผู้สอนสอนตามแนวทางของตน ซึ่งไม่สอดคล้อง หรือไม่ไปในแนวทางที่หลักสูตรกำหนด ทำให้เนื้อหาวิชาไม่สัมพันธ์กัน และอาจเกิด ความซ้ำซ้อนได้

(5) ปัญหาในแต่ละหลักสูตรวิชาชีพ เช่น วิชาชีพครูมีการฝึกงานด้านอาชีพน้อยเกินไป หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ยังขาดการฝึกงานจากสถานประกอบการจริง ทำให้นิสิตขาด ประสบการณ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ และเทคนิคการบริหาร เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงอาจเป็นสาเหตุให้นิสิตประสบปัญหาการปรับตัว และอาจ ส่งผลให้นิสิตต่างกลุ่มสาขาวิชา กันมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกัน ปัญหาการปรับตัว ด้านหลักสูตรจึงเป็นปัญหาด้านการปรับตัวปัญหาหนึ่ง สอดคล้องกันกับที่ สุภาพรณ โคตรจรัส (2524:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ปัญหาที่นิสิตประสบค่อนข้างมาก ได้แก่ ด้านกิจกรรม ทางสังคมและสันตนาการ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ปัญหาการปรับตัวด้านอาคารสถานที่ เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่นิสิตต่างกลุ่มสาขาวิชา ประสบปัญหาด้านการปรับตัวแตกต่างกัน เรื่องอาคารสถานที่ หรือสภาพแวดล้อม หรือ บรรยากาศทางการเรียนการสอน จึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาการปรับตัวของ นิสิต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมสามารถส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนและ การปรับตัวของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับสภาพแวดล้อมที่ไม่กระตุ้นให้ เกิดสภาพการเรียนการสอนที่ดี ผู้เรียนก็จะไม่มีความต้องการที่จะเรียน การเรียนการสอนที่ดี ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ (Jones.1954) ก่อให้เกิดปัญหาการปรับตัวตามมา สภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ต่างๆ เหล่านี้จึงมีผลกระทบต่อนิสิตนักศึกษา เช่น ผลต่อความคิดเห็น ทศนคติของนิสิต สอดคล้องกับที่ พิมศรี เปาณิล (2530:97-98) ได้ศึกษาทัศนะของนิสิตและอาจารย์ต่อบรรยากาศ

การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิต และอาจารย์มีประเด็นที่ควรมีการปรับปรุง เช่น งานด้านบริการทางวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ นอกจากนั้นสภาพแวดล้อม ห้องเรียน อาคารสถานที่ยังส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวและการเรียนการสอนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ โฮโรวิทซ์และออตโต (Horowitz and Otto.1973:242) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนในห้องที่จัดแบบเดิม และกลุ่มที่เรียนในห้องที่จัดแบบใหม่ คือ มีสีสรรค์หลากหลาย ฝาห้องเคลื่อนที่ได้ จัดระบบแสงไฟแบบใหม่ที่นั่งเรียนนุ่มสบาย เคลื่อนที่ได้ พบว่า นักศึกษาจะเข้าชั้นเรียนในห้องเรียนแบบใหม่มากกว่านักศึกษาในห้องเรียนแบบเก่า และนักศึกษาในห้องเรียนแบบใหม่มีการเข้าไปพบอาจารย์ผู้สอนเพื่อสอบถามปัญหาต่างๆ และมีการรวมกลุ่มในหมู่นักศึกษามากกว่านักศึกษาที่เรียนในห้องเรียนแบบเก่าๆ

ส่วนปัญหาการปรับตัวด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และด้านการใช้บริการของหอสมุด ไม่พบความแตกต่างในเรื่องปัญหาการปรับตัวระหว่างนิสิตต่างกลุ่มสาขาวิชา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อนิสิตเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ทุกคนต้องผ่านกระบวนการเรียนการสอนลักษณะเดียวกัน ที่อาจารย์และนิสิตต้องร่วมกันแสวงหาความรู้ อาจารย์ในฐานะเคยศึกษามาก่อนจะเป็นผู้แนะนำและชี้แนะแนวทางในการศึกษาให้กับนิสิต (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์.2524 ข:49-50) จึงส่งผลให้นิสิตต่างกลุ่มสาขาวิชามีปัญหาการปรับตัวดังกล่าวไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ส้ารวย ประไพศรีศรี (2544:101-103) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สาขาวิชาไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

4. การเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการปรับตัวโดยรวม และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 แม้จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน แต่เนื่องจากนิสิตได้รับการปฏิบัติจากมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน อาทิ ด้านการเรียนการสอน ด้านสวัสดิการสำหรับนิสิต รวมถึงกิจกรรมที่นิสิตต้องปฏิบัติ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพจากนักเรียนมาเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ส่งผลให้นิสิตรู้สึกตื่นเต้น สนใจกับสิ่งแปลกใหม่ทุกอย่างสิ่งรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมหรือการเรียนการสอน หรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย และส่งผลให้นิสิตเชื่อฟังคำสอนของอาจารย์ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ.2527:60 ; อ้างอิงจาก Kauffman.1968:19-21) จึงอาจส่งผลให้นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต พบว่า นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมและนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่อง

มาจาก นิสิตชั้นปีที่ 1 มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย บุคคลในวัยนี้มักจะมีอารมณ์อ่อนไหว ขณะเดียวกันก็มีความกระตือรือร้นอยากทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้างที่จะเป็นการเพื่อฝัน และพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่ตนเชื่อถือ ในทางจิตวิทยา บุคคลวัยนี้เป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นการปฏิบัติตัวของนิสิตนักศึกษาจึงมีลักษณะพิเศษซึ่งไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบของมหาวิทยาลัยและประเพณีของสังคม (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา.2530:59) ส่งผลให้นิสิตบางกลุ่มไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม แต่เนื่องจากบุคคลวัยนี้มีความกระตือรือร้น จึงอาจส่งผลถึงความสามารถทางการปรับตัว เป็นสาเหตุให้นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมและนิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน และขัดแย้งกับผลการศึกษาของ ญัฐพล แนวจำปา (2540:58) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำ มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมและการปรับตัวด้านอารมณ์และด้านสังคมต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุมาลี สุวรรณภักดี (2541:102-115) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษากับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลในเขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษาทั้งโดยรวมและเป็นรายด้าน โดยนักศึกษาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาอยู่ในระดับมากจะปรับตัวได้ดีกว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการศึกษา พบว่า นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมและนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต เป็นการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และคุ้มค่า ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจและมีความรับผิดชอบต่อสังคม นิสิตมีโอกาสดูพบปะกับบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกัน ได้พบกับสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิต รวมถึงเป็นการสร้างมิตรภาพระหว่างนิสิตนักศึกษาด้วยกัน และระหว่างอาจารย์กับนิสิต นักศึกษาอีกด้วย ดังนั้นนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมจึงมีความสามารถในการปรับตัวมากกว่านิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลให้นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมและนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกัน สอดคล้องกับที่ ระพินทร์ ฉายวิมล (2526:100-101) ศึกษาทัศนคติของอาจารย์และนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากรที่มีต่อกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนิสิตนักศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรม กับอาจารย์และนิสิตนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมมีทัศนคติต่อกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมต่างกัน

6. การเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนเมืองกับนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกชุมชนเมือง มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากปัจจุบันความเจริญกระจายไปอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ ทำให้ความแตกต่างระหว่างชุมชนในเมืองกับชุมชนนอกเมืองลดลง นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนเมืองกับนิสิตที่มีลำเนาอยู่นอกชุมชนเมืองจึงมีปัญหการปรับตัวไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกันกับที่ โสภวดี บุญยฤทธิ์กิจ (2546:71) ศึกษาภาวะสุขภาพจิตและการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีปัญหการปรับตัวไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วารุณี แจ่มกระจาย (2540:123) ที่ศึกษาเรื่องการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีปัญหการปรับตัวไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรวยพร กาญจนโชติ (2536:15) เรื่องการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ ซึ่งพบว่าการปรับตัวของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ ไม่แตกต่างกับการปรับตัวของนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอื่นๆ

7. การเปรียบเทียบปัญหการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีปัญหการปรับตัวโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมปัจจุบันบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้อิสระเสรีแก่บุตรหรือเด็กในความปกครองมากขึ้น เด็กจึงมีอิสระที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ส่งผลให้นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นอาชีพราชการ ลูกจ้าง ค้าขาย เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรืออาชีพอื่นใดที่นอกเหนือจากนี้ มีการปรับตัวโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับที่ นิลวรรณ ศิริอังกุล (2535:49) ศึกษาอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับสุขภาพจิต ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่างกัน เด็กวัยรุ่นจะมีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพรรณ พนาพิทักษ์กุล (2539:94) ที่ศึกษาองค์ประกอบสภาพส่วนตัวของเด็กก่อนวัยรุ่นในชุมชนแออัด พบว่า เด็กก่อนวัยรุ่นที่มีเพศ สภาพครอบครัว อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และการช่วยเหลือแตกต่างกัน มีการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีปัญหการปรับตัวด้านอาคารสถานที่ในระดับมาก ด้านอารมณ์ ด้านวิธีการเรียน และด้านหลักสูตรและการสอน นิสิตมีปัญหาในระดับปานกลาง ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และด้านการใช้บริการของหอสมุด นิสิตมีปัญหาในระดับน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรนำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา และปรับปรุง แก้ไข สิ่งอำนวยความสะดวก และอาคาร

สถานที่ของมหาวิทยาลัยให้ตอบสนองต่อความต้องการของนิสิต คณาจารย์ และบุคลากรในมหาวิทยาลัย

2. อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการที่จะสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่อบอุ่น ปลุกฝังความรู้ ทักษะคิด สร้างแรงจูงใจ พัฒนานิสัยในการเรียน เพื่อช่วยให้การศึกษาเล่าเรียนของนิสิตมีประสิทธิภาพ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรให้ความสนใจและเอาใจใส่ในนิสิต ตลอดจนสร้างเสริมให้นิสิตได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

3. นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพ อาจารย์ที่ปรึกษาด้านกิจกรรมนิสิต และนักวิชาการศึกษา ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่นิสิต ควรนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดโครงการเพื่อช่วยพัฒนานิสิตที่มีปัญหาการปรับตัวทางการศึกษา โดยอาจจัดเป็นหลักสูตรการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติระยะสั้น หรือพิมพ์เอกสารเผยแพร่

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการปรับตัวของนิสิต เช่น ความถนัดทางการเรียน ทักษะคิดในการเรียน ความภูมิใจในสถาบัน ฐานะทางเศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละด้าน เช่น ด้านการเรียน ด้านการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านทักษะคิด เป็นต้น

3. ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนิสิตชั้นปีที่ 1 เท่านั้น จึงควรมีการศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตในชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป ว่ามีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรพินธุ์ วัฒนสุข. (2542). ปัญหาการเรียนและวิธีแก้ไขปัญหาการเรียนของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์วชิระ กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรรณิการ์ กาญจนานุกูล. (2540). ผลของการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ที่มีต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 โรงพยาบาลรามารับดี กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรรณิการ์ พินศิริกุล. (2524). การสำรวจปัญหาการเรียน สังคม ส่วนตัว ของนักเรียนวิทยาลัยสารพัดช่าง ในกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรินทร์ เทพปฏิพัทธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ 28 กันยายน 2543.
- กิตติศักดิ์ เชื้ออาษา. (2543). การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2543.
- กันยา สุวรรณแสง. (2536). บุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ: บริษัทรวมสาส์น (1977) จำกัด.
- เกียรติศักดิ์ ส่องแสง. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบุคลิกภาพด้านการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คาโรไลน์ คิวลิย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ 28 กันยายน 2543.
- จรวพร กาญจนโชติ. (2536). การปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขภาพศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จารุพร แสงเป่า. (2534). การสำรวจปัญหาสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ สำนัการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จารุวรรณ สกุลกู. (2545). "อิทธิพลของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จิตรา วสุวานิส และคณะ. (2523). การสำรวจสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุมจินต์ สลัดทุกข์. (2543). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- จุไร ชุมชุม. (2526). สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยใน
กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย หมั่นสมักร. (2542). การปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ปริญญาโท กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ชีรวณ์ นิเจนตร. (2526). สภาพเชิงจิต-สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นใน
เขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูพันธ์ สมเกื้อ. (2523). การศึกษาสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยครูในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐติยา จตุรนาคกุล. (2541). ปัญหาของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตเทคโนโลยีราชมนคล วิทยาเขต
พระนครเหนือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตร 2 ปี (รอบเช้า).
ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพล แนวจำปา. (2540). การปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. ปริญญาโท กศ.ม.
(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร.
- ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์. (2541). ผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการปรับตัวด้านการเรียนของ
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ จังหวัดตรัง.
ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ดวงฤดี ช่วยขำ. (2540). ทักษะต่อการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัด
นครราชสีมา. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดารณี ประคองศิลป์. (2530). ปัญหาการปรับตัวของนิสิตแพทย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.

- ทรงศนียา กัลยาณมิตร. (2530). *เรียนเป็น : กลวิธีการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองเรือน อมรัชกุล. (2525). *การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
- ทิพวรรณ เจริญศักดิ์. (2540). *ตัวแปรทางบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.*
- ธัญ วรรณโชค. (2536). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวของนิสิต ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เข้าเรียนด้วยการสอบคัดเลือกจาก ทบวมหาวิทยาลัยและสอบคัดเลือกจากระบบโควตา ปีการศึกษา 2535. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.*
- ธีระ นทีวุฒิกุล. (2521). *การศึกษาความต้องการการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- นิภา นิธยาน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินติ้ง เฮาส์.
- นรินทร์ จุลทรัพย์ และ พยัด คงศรีแก้ว. (2536). *การศึกษาปัญหาส่วนตัว สังคม การเรียน ของ นิสิตภาคสมทบ หลักสูตร 4 ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ปีการศึกษา 2534. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- นิลวรรณ ศิริอังกุล. (2535). *สุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ปฐมิกานต์ สายยศ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ทีมมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ 28 กันยายน 2543.
- ปรีชา ตันจริยานนท์. (2540). *ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนิสิตคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). *การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- พิมพ์มาส ตันต์เจริญรัตน์. (2532). *ปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคตาก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*

- พิมพ์ศรี เปาณิล. (2530). *บรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามทัศนะของนิสิตและอาจารย์*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2526). *พูดเรื่องอุดมศึกษา : รวมคำบรรยายและอภิปรายทางการอุดมศึกษา*.
 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2524ก). *เสริมสมรรถภาพบัณฑิตศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานบัณฑิตศึกษา
 ศุภาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2524ข). *หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
 พานิช จำกัด.
- ภักดีพงษ์ สุภารัตนสิทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ 28 กันยายน 2543.
- ภัทรา นิคมานนท์และวรรณิ์ รูปขำดี. (2529). *ลักษณะและแนวทางแก้ปัญหาการเรียนของ
 นักศึกษาวิทยาลัยครูจันทระเกษม*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ภาวนา ใจประสาท. (2534). *การศึกษาการดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย
 เชียงใหม่*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภิญญ ศักดิ์เพชร. (2528). *การศึกษาทัศนคติของอาจารย์และนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้
 ที่มีต่อกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ปีการศึกษา 2527*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
 (การอุดมศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- ภุชงค์ เลหาศิริวงศ์. (2535). *การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่
 สมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและกึ่งระบบ
 โรงเรียน เขตการศึกษาที่ 11*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มณฑาทิพย์ มณีโชติรัตน์. (2542). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
 นักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2531). *การสอนในระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เสริมสร้างทรัพยากร
 มนุษย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- มาลินี จุฑะรพ. (2539). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: บริษัทอักษรภาพิพัฒน์ จำกัด.
- यरรอง ผิวอ่อน. (2535). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทางที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของ
 นิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
 (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ถ่ายเอกสาร.

- ยี่สุน เสรีบุรณะพงศ์. (2526). การศึกษาปัญหาส่วนตัว สังคม และการเรียนของนิสิตต่างจังหวัด ซึ่งกำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในกรุงเทพมหานคร. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวนิตย์ สุนทรเวช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ 28 กันยายน 2543.
- รสรินทร์ ฉายแก้ว. (2536). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบที่สำคัญ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ระพีพันธ์ ฉายวิมล. (2526). การศึกษากิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากร. ปรินูณานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา ยัญทิพย์. (2522). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่าง บุคคล และการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา ศิริพานิช. (2530). ปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ราตรี พงษ์สุวรรณ. (2540). การศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราตรี ธรรมนิยม. (2535). การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครู พระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2526). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณ ทองนุ้ย. (2523). การวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครสวรรค์. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ บวรศิริ และ ทองอินทร์ วงศ์ไธธร. (2522). การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- วลีวรรณ ศรีเตชะวิวัฒน์. (2536). ปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรม อาชีวศึกษา กลุ่มภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ. (2527). *นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา-รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วารุณี แจ่มกระจาย. (2540). *การปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลเพื่อการุณยสำนึกการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- วิไล พงศ์สืบชาติ. (2528). *ความแปลกแยกของนักศึกษา ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- วิสิณี คณาวิวัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรเมื่อ 28 กันยายน 2543.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 2)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีวรร เจนประภาพงศ์ และคณะ. (2539). *เอกสารประกอบการสอนวิชาทักษะการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ศศิพันธ์ ทรงสัจย์. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภาวดี บุญญวงค์. (2539). *การแก้ปัญหาการปรับตัวของนิสิตในหอพักด้วยการให้คำปรึกษา* *รายกลุ่ม*. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ศุภวรรณ พันธุ์ภักดี. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนทยา เขมวิรัตน์. (2542). *ตัวแปรบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี แสงสว่างชัย. (2540). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ ซึ่งนำบุตรมารับการส่งเสริมพัฒนาการที่โรงพยาบาลในสังกัดรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สมศักดิ์ โชคณกุล และคณะ. (2532). การศึกษาสภาพภูมิหลังและภาวะการเรียนรู้ของนิสิต
ภาคสมทบ หลักสูตร 4 ปี. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2538). ยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย:
การรื้อปรับระบบบริหารและจัดการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2538). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สำรวย ประไพศรีศรี. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาค
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. ปรินุญานินพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2531). การประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริชัย ประทีปฉาย. (2533). การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. จันทบุรี : วิทยาลัยรำไพพรรณี.
- สืบพงศ์ จินดาพล. (2533) การศึกษาปัญหาด้านการเรียนและการปรับตัวของนิสิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). สงขลา :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจินต์ ยมศรีเคน. (2536). ปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกองงาน
วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ปีการศึกษา 2535. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
ถ่ายเอกสาร.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2538). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สุภาณี เจียมศักดิ์. (2543). พฤติกรรมการปรับตัวในการศึกษาของนิสิตวิชาเอกพลศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2524). ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี สุวรรณภักดี. (2541). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย
พยาบาลในเขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.
(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- สุรพล โฟพิศ. (2518). *การเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมของนักศึกษาไทยพุทธกับนักศึกษาไทยอิสลาม ที่อยู่ในวิทยาลัยครูยะลา*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพร ตั้งสมวรพงษ์. (2542,26 มิถุนายน). "การพัฒนาบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์," เนื่องในโอกาสงานอุดมศึกษาสัมพันธ์ ปี 2542 . *การอุดมศึกษา*. : 77-78.
- โสภาวดี บุญยฤทธิ์กิจ. (2546). *ภาวะสุขภาพจิตและการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อรพรรณ พนาพิทักษ์กุล. (2539). *องค์ประกอบทางสถานภาพส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวทางสังคม สุขภาพจิต และสุขภาพกาย ของเด็กก่อนวัยรุ่นในชุมชนแออัด*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2529). *วิธีการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครู วิชาเอกการประถมศึกษา*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุบลลักษณ์ ไชยชนะ. (2543). *การศึกษาหว่าความพึงพอใจในการเรียนกับความสอดคล้องในการเลือกคณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล.(2545).*การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. www.Aksorn.com . 13 สิงหาคม 2545.
- Andrew,H.A. and Roy,S.C. (1991).*The Roy Adaption Model*. California:Appleton & Lange.
- Baskin,Samuel. (1965).*Higher Education*. New York : McGraw Hill Book Company.
- Coleman,Jame C. and Hammen. (1981).*Abnormal Psychology and Modern Life*. Bombay: D.B.Tarapore vala.
- Cronbach, Lee Joseph.(1984).*Essential of Psychological Testing*. 3rd ed. , New York: Harper and Row.
- Ferguson,George A.(1981).*Statistical Analysis in Psychology and Education*.4th ed., New York:Mcgraw-Hill.
- Frederick,Robert W.(1959).*The Third Curriculum*. New York : Appleton Century Crofts,Inc.

- Gorlow, Leon. (1968). *Reading in the Psychology of Adjustment*. 2nd ed. New York : McGraw Hill Book Company.
- Horowitz, P. and Otto, D. (1973). *The Teaching Effectiveness of an Alternative Teaching Facility*. Alberta, Canada : University of Alberta.
- Jones, Woeth R. (1954). "A Study of Affective Tolerance and the Typical Problem of Married and Unmarried Undergraduate College Students," *Thesis Abstract Series*. School of Education, Indiana University: Indiana.
- Kaczmarek and others. (1990). "Assessment of College Adjustment in Three Freshmen Group," *Psychology Report*. 66:1195-1202.
- Kaplan, Louis. (1959). *Mental Health and Human Relation in Education*. New York : Harper and Brothers Publishers.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle N. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational & Psychological Measurement*. 30 (6) 608; Autumn.
- Luo-Lu. (1990). "Adaption to British Universities : Home Sickness and Mental Health of Chinese Students," *Counselling Psychology Quarter*. 3[6] : 225-232.
- Montgomery, B. (1992). *Coping with Stress*. Guala Lumpore : Longman Cheshire Pty. , Ltd.
- Moskowitz, Merle and Orgel, Arthur R. (1969). *General Psychology*. Boston : Houghton Mifflin Company.
- Rathus, Spencer A. (1995). *Adjustment and Growth : the Challenges of Life*. 5th ed. Fort Worth: Harcourt Brace Jovanovich College.
- Strang, Ruth M. (1958). *Group Work in Education*. New York : Harper and Brothers.
- Thurstone, Louis L. (1967). "Attitude Can Be Measured," *Reading in Attitude Theory and Measurement*. Edited by Mart in Fishbein. New York : John Wiley and Sons.
- Williamson, E. G. (1961). *Students Personnel Services in Colleges and Universities*. New York : McGraw Hill Book Company.
- Worchel, Stephen and Goethalo, George R. (1985). *Adjustment Path Way to Personal Growth*. New Jersey : Prentice Hall, Englewood Cliffs.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

1. ชื่อ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สังกัด สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ชื่อ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์
ตำแหน่ง อาจารย์
สังกัด สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ชื่อ ดร.จารุวรรณ สกุลคู
ตำแหน่ง อาจารย์
สังกัด สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ กลุ่มสาขาวิชาที่กำลังศึกษา คณะแผนก ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต ภูมิฐานะ อาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิต ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวโดยทั่วไป และปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน

2. โปรดตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบถ้วนทุกข้อ และตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่ท่านประสบหรือตามความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. กลุ่มสาขาวิชาที่ท่านกำลังศึกษาอยู่
 - () กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ได้แก่ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์)
 - () กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์)
3. คะแนนเฉลี่ย
 - () ต่ำกว่า 2.50
 - () 2.50 – 2.99
 - () 3.00 ขึ้นไป
4. ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต
 - () ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนิสิต
 - () เข้าร่วมกิจกรรมนิสิต
5. ภูมิลำเนา
 - () ในชุมชนเมือง
 - () นอกชุมชนเมือง
6. อาชีพของผู้ปกครอง
 - () รับราชการ
 - () ลูกจ้าง
 - () ค้าขาย
 - () เกษตรกรรม
 - () ธุรกิจส่วนตัว
 - () พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 - () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิต

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนิสิต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลือก ที่ตรงกับปัญหาที่เป็นจริงของตัวท่านเองมากที่สุดเพียงข้อเดียว (โปรดตอบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลว่า ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวของท่านเองในด้านต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
<u>ด้านอารมณ์</u>					
1. มีความลำบากใจที่จะต้องตัดสินใจด้วยตนเอง					
2. ไม่สบายใจเมื่อมีผู้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวท่าน					
3. รู้สึกเศร้าหมองโดยไม่ทราบสาเหตุ					
4. รู้สึกมีความวิตกกังวลอยู่เสมอ					
5. รู้สึกอึดอัดใจเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่น					
6. เป็นคนขี้อาย ประหม่าง่าย					
7. รู้สึกตื่นเต้นง่าย ควบคุมอารมณ์ไม่ได้					
8. มักจะเหม่อลอยขณะเรียน					
<u>ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน</u>					
1. ไม่มีเพื่อนสนิทที่มหาวิทยาลัย					
2. มีความรู้สึกที่ตัวท่านไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ					
3. ไม่มีเพื่อนสนิทที่จะปรึกษาปัญหาได้					
4. เพื่อนๆ มักจะพูดจาเหยียดหยามท่าน					
5. เพื่อนๆ ไม่ค่อยเห็นด้วยกับความคิดของท่าน					
6. เพื่อนๆ ไม่ค่อยยอมรับท่าน ทั้งๆที่ท่านพยายามทำดีด้วยแล้ว					
7. เพื่อนๆ ชอบล้อเลียนเรื่องปมด้อยหรือความบกพร่องทางร่างกาย					
8. เพื่อนๆ มักชักนำไปในทางที่ไม่ดี เช่น เล่นการพนัน หนีเรียน					
9. รู้สึกน้อยใจที่เพื่อนๆ มีบางสิ่งบางอย่างเหนือกว่า					
10. รู้สึกว่าเหงาเพราะขาดเพื่อน					
11. รู้สึกว่าเพื่อนไม่ให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
<u>ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์</u>					
1.อาจารย์ไม่ยอมรับความคิดเห็นของท่าน ทำให้ไม่อยากเรียน					
2.อาจารย์ไม่ให้ความยุติธรรมกับท่าน					
3.อาจารย์ไม่ให้ความสำคัญต่อท่านในฐานะที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย					
4.อาจารย์จะไม่พอใจเมื่อท่านแสดงความคิดเห็น ทำให้ท่านหมดกำลังใจ					
5.อาจารย์ไม่ค่อยได้เข้าสอนในชั้นเรียน ปลดปล่อยให้นิสิตศึกษาค้นคว้าหาความรู้เอง					
6.อาจารย์มักจะดุด่าว่ากล่าวท่าน ทำให้ท่านกลัว					
7.อาจารย์ไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับท่าน ทำให้ไม่กล้าเข้าพบอาจารย์					
8.อาจารย์ไม่เอาใจใส่ท่าน ทำให้การเรียนไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร					
9.อาจารย์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาเมื่อท่านมีปัญหา ทำให้ท่านประสบปัญหาในการเรียน					
10.อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือท่านนอกเวลาเรียน ทำให้ท่านประสบปัญหาในการเรียน					
11.เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนท่านจะพบอาจารย์ยาก ทำให้เมื่อการเรียนวิชานั้น					
12.รู้สึกว่าตำราที่อาจารย์ใช้ประกอบการสอนไม่ทันสมัย ทำให้เบื่อการเรียน					
13.รู้สึกว่าอาจารย์เข้มงวดมาก ทำให้อาย ขาดเรียน เพราะบรรยากาศไม่น่าเรียน					
14.รู้สึกว่าอาจารย์คือผู้สร้างปัญหาให้ท่าน ทำให้ไม่อยากเรียนวิชานั้นๆ					
15.อาจารย์สอนเกินเวลา ทำให้ท่านหงุดหงิด เพราะไปเรียนวิชาต่อไปไม่ทัน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
<u>ด้านวิธีการเรียน</u>					
1. รู้สึกลำบากใจในการออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน					
2. รู้สึกขาดทักษะในการอ่านหนังสือประกอบการเรียนที่เป็นภาษาต่างประเทศ					
3. ฟังคำบรรยายไม่ค่อยเข้าใจทำให้เบื่อหน่ายการเรียน					
4. ไม่ทราบวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ					
5. เข้าชั้นเรียนสายเสมอๆ					
6. นอนตื่นสายบ่อย ทำให้ไปเรียนไม่ทัน					
7. มักจะนั่งหลับขณะที่กำลังเรียนเสมอๆ					
8. ขณะที่ฟังอาจารย์บรรยาย ท่านสนใจ เหตุการณ์ภายนอกห้องเรียนด้วย					
9. จดจำเนื้อหาสาระที่เรียนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น					
10. เมื่อมีเวลาว่างจะดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านตำราเรียน					
<u>ด้านการใช้บริการของหอสมุด</u>					
1. รู้สึกไม่ได้รับความสะดวกในการใช้บริการ					
2. จำนวนหนังสือที่ท่านสามารถยืมออกได้มีน้อยเกินไป					
3. ขาดความรู้ในการใช้หอสมุด ทำให้ไม่ทราบวิธีการค้นหาหนังสือ					
4. ในหอสมุดมีนิสิตคุยกันเสียงดัง ทำให้ไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือ					
<u>ด้านหลักสูตรและการสอน</u>					
1. ในหลักสูตรมีวิชาบังคับมากเกินไป					
2. รายวิชาเลือกที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนไม่ตรงกับความต้องการของท่าน					
3. รู้สึกว่าลงทะเบียนเรียนมากเกินไปจนดูหนังสือไม่ทัน					
4. รู้สึกไม่มีความถนัดในสาขาวิชาที่เรียน					
5. วิชาที่เรียนยากเกินไปสำหรับท่าน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
6.วิชาเลือกเสรีในหลักสูตรมีน้อยเกินไป ทำให้ไม่อยากเรียน เพราะไม่มีโอกาสเลือก เรียนตามความต้องการ					
7.สาระในแต่ละรายวิชามีมากเกินไป ทำให้ สับสน เรียนไม่เข้าใจ					
<u>ด้านอาคารสถานที่</u> 1.ห้องเรียนไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น การระบายอากาศไม่ดีทำให้ไม่มีสมาธิใน การเรียน					
2.มหาวิทยาลัยไม่มีสถานที่เอื้อต่อการนั่ง ทำงานตามลำพังเพียงพอ					
3.ลิฟท์ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ ทำให้เข้าเรียนสาย					

ภาคผนวก ค
ตารางค่าอำนาจจำแนก

ตารางค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ด้านอารมณ์		ความสัมพันธ์ กับเพื่อน		ความสัมพันธ์ กับอาจารย์		วิธีการเรียน		การใช้บริการ ของหอสมุด		หลักสูตรและ การสอน		อาคารสถานที่	
ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (t)
1	2.705	1	1.867	1	3.361	1	2.519	1	3.286	1	3.357	1	5.768
2	2.219	2	2.216	2	3.873	2	2.146	2	5.133	2	2.399	2	4.561
3	2.705	3	2.521	3	4.500	3	7.345	3	3.479	3	6.320	3	3.691
4	3.500	4	2.012	4	4.500	4	7.451	4	1.761	4	7.033		
5	2.847	5	4.583	5	3.333	5	3.927			5	5.078		
6	2.178	6	2.828	6	3.240	6	3.357			6	2.261		
7	2.178	7	1.936	7	2.219	7	3.608			7	5.620		
8	4.178	8	2.828	8	3.897	8	6.320						
		9	2.402	9	4.000	9	8.331						
		10	2.066	10	3.162	10	2.962						
		11	1.761	11	6.481								
				12	5.960								
				13	4.330								
				14	6.481								
				15	6.647								

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวกฤตินี ตรงสิทธิรักษ์
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 9 เมษายน 2519
สถานที่เกิด	บางกอกน้อย กทม.
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	161/301 บางกอกน้อย กทม. 10700

ประวัติการศึกษา

2541	การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2546	การศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ